

L I E T U V I U
DIENOS

CHICAGOS KARO VETERANAI
Paukstis, Wells, Leonhard

LITHUANIAN DAYS
MARCH, 1956

1956 M. KOVO MĖN.

TURINYS

CONTENTS

Povilas Žadeikis, MASKVA YRA SUNKIAI NUSIKALTUSI	3
V. K-nas, LIETUVIŲ KALBA VATIKANO RADIO BANGOMIS	5
A. Taikūnas, ALIO, ALIO! KALBA MADRIDAS	6
Narys, JOS TURTAS DU SU PUSE MILIJONO, LRKSA 70 metų sukakties proga	7
Antanas Vaičiulaitis, ŽIEŽIRBINĖS RAGANA, pasaka	8
Marija Sims, EILĖRAŠČIAI	9
Dr. V. Sruogienė, DIDYSIS LIETUVOS KANCLERIS RADVILA	10
KNYGOS IR AUTORAI	11
Buvęs Mokytojas, BOSTONO LITUANISTINĖ MOKYKLA	12
P. Jurkus, DAIL. K. VARNELIO BAŽNYTINĖS DAILĖS STUDIJA	14
VEIDAI IR VAIZDAI, iliustruota kronika	16
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI	18
SKAITYTOJŲ LAIŠKAI	18

ENGLISH ARTICLES

LITHUANIANS ADD TO CANADA'S GROWTH by R. W. Keyserlingk	19
HILLINGS MESSAGE TO CONGRESS	21
TELEGRAM FROM SENATOR DOUGLAS	21
THE FOREST OF ANYKŠČIAI by A. Baranauskas, transl. by N. Rastenis	22
LITHUANIAN WAR VETERANS IN CHICAGO by E. Šulaitis	23
LITHUANIANS MAKE NEWS	25

Bernardas BRAZDŽIONIS	Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Paul PUZINAS	Meno Redaktorius / Art Editor
Juozas TININIS	Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas KOJELIS	Reportažo Redaktorius / Feature Editor
Milton STARK	Anglų klb. vyr. Redaktorius / Senior English Editor
Elena TUMIENĖ	Anglų klb. Redaktorius / English Editor

REDAKTORIAI ATSKIROSE VIETOSE / ASSISTANT EDITORS—VL. ADOMAVIČIUS, Boston, Mass.; A. BAJORINAS, Toronto, Ont., Canada; VL. BŪTĖNAS, Chicago, Ill.; AL. ASTAŠAITIS, Detroit, Mich.; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; PR. JOGA, Cleveland, Ohio; J. A. JURAGIS, Sydney, Australia; PR. MICKEVIČIUS, Milwaukee, Wisc.; S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, Brooklyn, N. Y.; B. RAUGAS, Philadelphia, Pa.; P. W. URBAN, Cleveland, Ohio; A. VINGIS, Melbourne, Australia; V. VOLERTAS, Baltimore, Md.; BR. DAUNORAS, London, Anglija.

NUOLATINIAI FOTO BENDRADARbiai / PHOTOGRAPHERS—BOSTON, MASS.: VL. Adomavičius, P. Blumas, D. Čibas, K. Gruzdas, R. Lizdeika; BROCKTON, MASS.: L. Reivydas; BROOKLYN, N. Y.: G. Ponikas; CHICAGO, ILL.: A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika, A. Stelmokas, Pr. Urbutis; CLEVELAND, OHIO: V. Bacevičius, V. Valaitis; ELIZABETH, N. J.: J. A. Ribinski; HARTFORD, CONN.: A. Jaras; LOS ANGELES, CALIF.: Pr. Gasparonis, L. Briedis; MANCHESTER, N. H.: K. Daugėla; NEW YORK, N. Y.: V. Augustinas, V. Maželis; OMAHA, NEBR.: Kun. L. Musteikis; PHILADELPHIA, PA.: K. Baltrukonis, F. Jakaitis, V. Gruzdis, H. Misliauskas; WASHINGTON, D. C.: P. Labanauskas; WATERBURY, CONN.: J. Gaidys, V. Vaitkus; WORCESTER, MASS.: J. Sutkaitis; HAMILTON, ONT., CANADA: E. Gumbelevičius, A. Juraitis; MONTREAL, P. Q., CANADA: V. Juknevičius, L. Stankevičius; TORONTO, ONT., CANADA: J. Dvilaitis, Luna Photo Studio, V. Macas; AUSTRALIA: N. Butkūnas, P. Sakalauskas; SOUTH AMERICA: L. Kančauskas; BROOKLYN, N. Y.: Don. Šulaitis,

ANTHONY F. SKIRIUS, Leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS

Administratorius / Business Manager

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the Editors.

Redakcijos ir Administracijos adresas / Address all Editorial and Subscription Mail to:

9204 SOUTH BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIFORNIA
PHONE: Plymouth 4-1377

"Lietuvių Dienos" yra sujungtos su "Kalifornijos Lietuviu".
"Lithuanian Days" is combined with "California Lithuanian".

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn. / Published monthly, except July and August
Atskiro numerio kaina 55 centai Single Copy 55 c.
PRENUMERATA metams — \$5.00 bet kuriame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00
SUBSCRIPTION \$5.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00
Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif., under the Act of March 3, 1979

This Month's Cover

American Legion officials in Chicago. L. to R.: J. L. Paukštis, American Legion 4th Dist. Commander, Judge Alphonse F. Wells and Al W. Leonhard, State of Illinois American Legion Commander. Paukštis is candidate to Commander of Cook County, in which Wells is Judge Advocate. Chicago, Ill.

Back Cover

Lithuanian spinner at her wheel. Long hours and painstaking work will produce exquisitely designed cloth for national costume. Foto V. Augustinas

"LIETUVIŲ DIENŲ"
PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:
Baltimore, Md. — K. Bradūnas; A. Česonis
Bayonne, N. J. — A. Pocius.
Boston, Mass. — S. Minkus; A. J. Jokubaitis; Lith. Furniture Co.; V. Vakauza, Dz. Giedraitis.
Brockton, Mass. — F. Mandeikis; C. P. Jurgelun; K. Keblinskienė
Brooklyn, N.Y. — "Laima"
Chicago, Ill. — A. Aušurienė; J. Karvelis; A. Kartanas; S. Metricks; St. Penčyla; Shimkus; B. Urbonas; A. Valavičius; K. Babickas; Vl. Būtėnas.
Cicero, Ill. — B. Stangenbergas
Cleveland, Ohio — "Dirva"; V. Rocevičius; P. Joga.
Columbus, Ohio — S. Viscantas
Detroit, Mich. — P. Polteraitis; "Neringa"
Vl. Pauža; "Gaiva" Refreshments & Gifts; M. Šimonis.
E. Chicago, Ind. — E. Vilutis
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis; A. Rudzitis
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus
Gardner, Mass. — A. Nakutis.
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis
Greenfield, Mass. — A. W. Dėdinas
Hartford, Conn. — J. Sekys; V. Nenortas; T. Benešiūnas.
Kenosha, Wisc. — V. Gaidelis
Linden, N. J. — A. Liudvinaitienė.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Miami, Fla. — Kun. A. Tamolunas;
Milwaukee, Wisc. — Pr. Mickevičius.
Newark, N. J. — K. Trečiokas
New Britain, Conn. — J. Liudžius.
Omaha, Nebr. — J. Cicėnas; kun. L. Musteikis; K. Palšiūnas; E. Ribokienė.
Pittsburgh, Pa. — Frank Žilionis
Philadelphia, Pa. — J. Karaška; H. Mišgauskas; L. Meyer;
Providence, R. I. — K. Čiočys
Rochester, N. Y. — A. Sabaliauskas; V. Zmuidzinas; Tulip Variety Store - A. Beresnevičius
Shenandoah, Pa. — J. P. Mačiulis.
Stamford, Conn. — J. Siugzda
Waterbury, Conn. — V. Vaitkus, J. Gaidys.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas; J. V. Stanislovaitis.
Worcester, Mass. — P. Pauliukonis.
KANADOJE:
Bedford, P. Q. — V. Brilvicas
Edmonton, Alberta — V. Taraškevičius.
Hamilton, Ont. — J. Pleinys; E. Gumbelevičius; Kl. Prielgauskas.
Montreal, Que. — P. Rudinskas; J. Parojus
London, Ont. — K. Kudukis.
St. Catherines, Ont. — A. Dauginaitė
Sault-Ste-Marie, Ont. — V. Mockus
Sudbury, Ont. — V. Montvilas
Ottawa, Ont. — A. Paškevičius.
Pembroke, Ont. — V. Balys.
Toronto, Ont. — V. Aušrotas; A. Kuolas J. Smolskis; J. Mažeika; A. Bajorinas; "Tėviškės Žiburių" knygynas; Time Cigar Store; Tulip Lunch; P. Kairys Grocery; Atlantic Restaurant.
Windsor, Ont. — O. Ražauskienė.
Winnipeg, Man. — S. Bujokas, M. Januška
ANGLIJOJE:
Rev. J. Kuzmickis, 21 Ann Pl., Bradford 5, Yorks.
D. Daunoraitė, 49 Thornton Ave., London W. 4.
K. Rožanskas, 7 Gedlings Grove, Nottingham

LIETUVIŲ DIENOS

No. 3

1956

VASARIO 16 MINĖJIME CHICAGOJE prie "Voice of America" mikrofono susitinka pabėgėliai iš komunizmo jūrų keliais: Stasė Norkutė, iš sovietų laivo iššokusi prie Danijos krantų ir į JAV atvykusi prieš mėnesį, trys ankstesnieji pabėgėliai žvejai — Kublickas, Grišmanauskas ir Paulauskas — ir „Am. Balso“ red. jūrų kap. Labanauskas, 1946 pabėgęs

jachta "Nijo.ė". Dešinėje minėjimui vadovavęs Chicagos ALT pirm. Don Kuraitis. LITHUANIAN REFUGEES FROM BEHIND THE IRON CURTAIN broadcast to Lithuania over Voice of America microphone at Feb. 16 Independence Day ceremonies. Girl at microphone, Stasė Norkutė, jumped from Communist ship in Scandinavia last year.

Foto V. Noreika

Maskva yra sunkiai nusikaltusi

POVILAS ŽADEIKIS, Washington, D. C.

Lietuvos Taryba, 1918 m. vasario 16 d. remdamasi visuotinai pripažinta tautų apsisprendimo teise, paskelbė atstatanti nepriklausomą demokratiniais pagrindais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskyrė nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis valstybėmis.

Demokratiniais pagrindais, visų Lietuvos gyventojų išrinktas Steigiamasis Seimas, kaip tikrasis ir vyriausias krašto šeimininkas, 1920 m. gegužės 15 d. tą Lietuvos Tarybos aktą dar kartą vieningai patvirtino:

"Lietuvos Steigiamasis Seimas, reikšdamas žmonių valią, proklamuoja esant atstatytą nepriklausomą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje kaip demokratinę respubliką etnografinėmis sienomis ir laisvą nuo visų ryšių, kurie yra buvę su kitom valstybėmis."

Tokiu būdu, bendromis lietuvių tautos pastangomis buvo įgyvendinta lietuvių tautos valia būti laisvai ir nepriklausomai. Laikotarpyje nuo 1918-1922 m. Lietuva buvo tarptautiniai pripažinta ir tapo lygiateisiu tarptautinės bendruomenės nariu. Per 22 savo nepriklausomo gyvenimo metus, lietuviai patys tapę šeimininkais, pasiekė didelių laimėjimų ūkio ir kultūros srityse. Tačiau šis progresas buvo

brutališkai pertrauktas 1940 m. birželio 15 d., kai Rusijos Raudonoji armija užplūdo Lietuvą ir įvedė ten komunistinę santvarką, kuri yra ne kas kita kaip naujųjų laikų vergija bei moderninė baudžiava, lydimas masinių nekaltų žmonių žudymu ir trėmimu. Šiais savo barbariškais aktais Maskva žiauriai suklastojo lietuvių tautos laisvą valią, kaip ji buvo išreikšta Lietuvos Tarybos ir Steigiamojo Seimo. Maskva todėl yra sunkiai nusikaltusi prieš tarptautinę teisę ir prieš žmoniją.

Šiandien Lietuva, nežiūrint Maskvos pavergimo, yra tarptautiškai pripažinta nepriklausoma ir tokia ji šiandien yra laikoma daugelio demokratių valstybių. Nepriklausomos Lietuvos diplomatiniai atstovai ir konsulai, kaip teisėti Lietuvos valstybės atstovai, tęsia savo darbą toliau.

Lietuvos nepriklausomybės ir suvereninių teisių atstatymą šiandien remia daug galingesnės jėgos, negu 1918 metais. Tuo metu Lietuva daug kam buvo terra incognita (nežinomas kraštas), kurį bandė pasisavinti rusai, vokiečiai ir kiti. Gi šiandien senosios ir naujosios lietuvių imigracijos visuomenės organizacijos, kaip ALT, LLK ir VLIK'as, dalyvauja tarptautiniame darbe lygiomis teisėmis su kitų

VASARIO 16 MINĖJIMO, įvykusio Chicago'e, Marijos Aukšt. Mokyklos salėje, dalyviai 1956 m. vasario 17 d. 1,30 val. minutės atsistojimu pagerbia žuvusius už Lietuvos laisvę.

LITHUANIAN INDEPENDENCE DAY ceremonies in Maria High School Hall, Chicago, Ill., Feb. 17. Foto V. Noreika.

tautų atstovais. Pavyzdžiui, šiandien Lietuva, kaip atskiras tautinis vienetas dalyvauja Pavergtųjų Tautų Seime, kur kartu lygiomis teisėmis su estų, latvių, lenkų, čekų, rumūnų, bulgarų, vengrų ir albanų atstovais, šimto milijonų pavergtųjų bloke, veda kovą dėl laisvės ir nepriklausomybės. Dar šių metų sausio 9 dieną J. A. V. Valstybės Sekretorius J. F. Dulles pakartotinai priminė Pavergtųjų Tautų delegacijai, kad J. A. V. nepriims jokio kompromiso, kuriuo kad ir netiesioginiai būtų patvirtintas visų šių tautų pavergimas.

Vasario 16 d. nutarimas buvo vieningos lietuvių tautos valios išraiškos aktas, patvirtintas lietuvių tautos krauju. Jokios okupanto pastangos įrodyti, kad lietuvių tauta neva laisvai prisijungė prie Sovietų Sąjungos, yra tuščios. Smurtas liko smurtu.

Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė buvo, yra ir bus brangiausi idealai kiekvienam lietuviui. Vasario 16 yra lietuvių tautos šventė, minima per kartų kartas. Garbingoji Lietuvos praeitis liudija apie garsiuosius Lietuvos valdovus, nuo karaliaus Mindaugo iki Vytauto; liudija taip pat apie lietuvių sukilimus prieš caro valdžią, apie Kražių skerdynes, spaudos uždraimą; bet ji taip pat liudija apie Aušros gaidynę, apie Basanavičių, Kudirką, Vyskupą Valančių, Simaną Daukantą, Mažosios Lietuvos Donelaitį, Vydūną ir apie daugelį kitų žymių lietuvių.

Paskelbtas Nepriklausomybės atstatymo aktas žaibo greitumu pasiekė lietuvius ne tik tėvynėje, bet ir tuos atsidūrusius už tėvynės ribų. Taip sužibėjo Lietuvos krašto laisvė. Ši 22 metų švietusi nepriklausomybė šiandien yra rusiško okupanto replėse. Todėl kiekvieno sąmonin-

go lietuvių pareiga dirbti vienybėje, kad išlaisvintų savo kraštą, nes juk šis išūlus okupantas savo valia nepasitrauks.

STASYS LOZORAITIS jr., Lietuvos Pasiuntinybės prie Šv. Sosto sekretorius, kalba per Vatikano radiją Ministerio St. Girdvainio vardu š. m. Vasario 16-tos šventėje.

S. LOZORAITIS, Jr., Secretary of the Lithuanian Legation at the Holy See, delivers radio message on behalf of Minister S. Girdvainis on Lith. Independence Day.

◀ **SENATORIUS EVERETT DIRKSEN** per Vasario 16 iškilmes Chicagoje sako karštą kalbą už Lietuvą. Foto V. Noreika
SEN. EVERETT DIRKSEN delivers address to audience on Lithuanian Independence Day, Chicago, Illinois.

VYSKUPAS V. PADOLSKIS kalba per Vatikano radiją šių metų Vasario 16-tos proga.

BISHOP V. PADOLSKIS broadcasts to audience over Vatican radio on Feb. 16, Lithuanian Independence Day.

KOVA RADIO BANGOMIS

Radijas šiandieną yra pasidaręs viena iš moderniausių šaltojo karo ginklų. Juo naudojasi "abi pusės". Jis tinka ir puolimui ir gynimuisi. Radijo balsas tą pačią sekundę pasiekia toliausiai esantį "priešą", kaip ir tavo sąjungininką ar draugą, kurį informuoja "užnugaryje".

Stipriausias informacijos šaltinis, kuris greit paduoda iš pavergtos Lietuvos Vilniaus radijo skelbiamas žinias, yra Vliko Šiaurės Vokietijoje išlaikoma radijo sekimo stotis. Ji pradėjo veikti 1952 m. lapkričio 29 d. ir iki šiol nėra nė vienos dienos nutraukusi savo darbo.

Stoty nuolatos budi prie aparatų ir dirba 3 radijo sekimo tarnautojai. Stotis dirba nuo 5 val. ryto iki 22 val. naktis, t. y. tol, kol veikia Vilniaus radijo siųstuvas. Iki 1956 m. sausio 1 d. suregistruoti 24 tomiai medžiagos, sudaryti iš 9.518 mašinėlė glaustai surašytų puslapių. Nugalstos žinios ir pranešimai kasdien perrašoma mašinėlė ir kasdien 12 jų nuorašų siunčiama daugiausia anapus Atlanto — Amerikos Balsui Washingtone, Free Europe Komitetui New Yorke, į Kongreso biblioteką Washingtone ir dar į kelias kitas vietas.

Toks žinių gavimo būdas leidžia skubiai reaguoti į okupanto varomą propagandą ir skleisti melus. Pasiųstoji medžiaga Ameriką pasiekia per 3 dienas, o visas kitas vietas Europoje — per 36 valandas.

Vienas nuorašas, sutvarkytas, bus perduotas Pabaltijo Instituti Bonnoje, kur studentai lietuviai ir latviai galės tą šaltinį panaudoti šių dienų istorijos studijoms. Dalis perleista Chicagos uni-tui, kur lietuviai studentai gali rasti medžiagos apie padėtį Lietuvoje.

Minėta Vliko Inf. Tarnyba aptarnauja 4 radijo stotis Europoje, iš kurių svarbiausios yra seniausias lietuviškasis radijo skyrius prie Vatikano, skyrius prie Romos valst. radijofono ir Madrido tautinio radijo liet. skyrius. Nuo praėjusių metų kiekv. tų stočių gauna atskirą medžiagą, atsižvelgiant į specifinius tų stočių uždavinius ir vadovybių pageidavimus.

LIET. KALBA VATIKANO RADIO BANGOMIS

Marconi pastatyta ir Pijaus XI pašventinta Vatikano radijo stotis š. m. vasario 12 d. atšventė 25 metų veiklos sukaktį. Pereitų metų

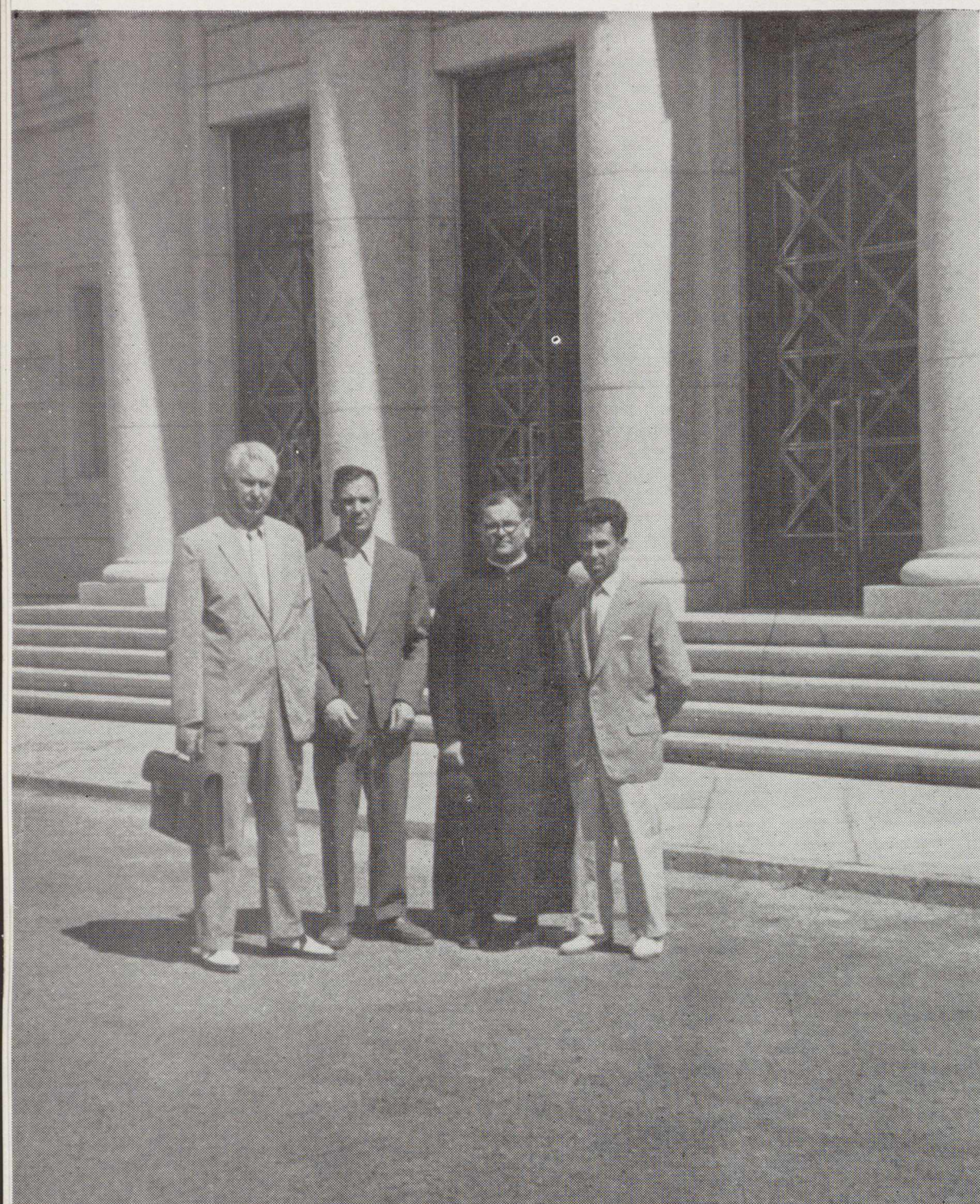
SOLISTĖ JONĖ LIUSTIKAITĖ dainuoja Vatikano radijo programoje vasario 16, minint š. m. Lietuvos Nepriklausomybės sukaktį. Prie fortepiono muzikinių Vatikano radijo programų direktorius maestro Vitalini.

SOLOIST JONĖ LIUSTIKAITĖ, accompanied by Maestro Vitalini at piano, gives specially arranged recital over Vatican radio on occasion of Lith. Independence Day.

lapkr. 27 d. sukako lygiai 15 metų, kai iš šios stoties pirmą kartą pasigirdo lietuvių kalba. Pirmasis lietuviškai per ją prabilo vysk. Pr. Būčys. Tai buvo tragiškos pirmosios bolševikinės okupacijos dienos Lietuvoje, kai viešas tiesos žodis ten buvo užgniauztas. Didžiosios lietuvių tautos tragedijos pradžioje pakėlęs balsą prieš bedieviškojo pavergėjo melą, klastą ir nusikaltimus, Vatikano radijas nesiliovė gynęs kenčiančios Lietuvos teisių iki šiai dienai. Stiprėjant bedievių siautėjimui pavergtame krašte, ir lietuviškas tiesos žodis iš krikščionybės centro nuolat dažnėjo ir stiprėjo, kiek leido techninis radijo pajėgumas.

Pradžioje lietuviškai buvo kalbama tik 1 kartą savaitėje, vėliau lietuviškos programos padažnėjo iki 2-jų, 4-rių ir 6-šių kartų, o nuo 1955 m. pradžios Vatikano radijo programoje įrašytos jau septynios savaitinės transliacijos lietuvių kalba. Sekmadieniais, rytą, 10 val. 30 min. Lietuvos laiku, 31, 25 ir 19 metrų bangomis; pirmadieniais, trečiadieniais ir šeštadieniais 21 val.; antradieniais, ketvirtadieniais ir sekmadieniais 17 val. — 41, 31, 25, 19 ir 196 metrų bangomis. Specialiomis pusės val. programomis kasmet paminima Vasario 16 ir Lietuvos Globėjas šv. Kazimieras. Iki 1951 m. Vatikano radijas buvo vienintelis laisvojo pasaulio siųstuvas, teikęs informacijas sovietų pavergtos Lietuvos gyventojams lietuvių kalba. (Toliau 6 p.)

LIETUVIŲ IR ESTŲ RADIO DARBUOTOJAI apžiūri naująjį ispanų radijo siųstuvą Argandoje (apie 30 klm. nuo Madrido), kuris kasdien siunčia programą į pavergtus Pabaltijo kraštus. Iš k. į d.: lietuvių programo redaktorius N. N., estų programos red. dr. Kuus, lietuvių programos vedėjas X. Y., radijo inžinierius (ispanas).

NEW SPANISH RADIO TRANSMITTER 30 miles from Madrid beams daily messages to Communist-occupied Baltic States. Standing outside of studio are Lithuanian and Estonian broadcasters.

Visą eilę metų lietuviškų Vatikano radijo programų parengimu rūpinosi pats vysk. Būčys, padedamas kun. dr. Vaitkevičiaus ir kun. Sakevičiaus. Vėliau jas rengė pasikeisdami Liet. šv. Kazimiero Kolegijos auklėtiniai, vadovaujant kun. dr. V.

Balčiūnui ir prel. L. Tulabai. Ilgesnį laikotarpį programų redaktoriaus ir pranešėjo pareigas ėjo kun. dr. P. Jatulis, kun. dr. M. Čyvas, kun. dr. V. Cukuras, kun. dr. J. Bičiūnas ir kt. Nuo 1950 m. šis darbas buvo pavestas vienam asmeniui, kuris jį

iki šiol tebeina, pasikviesdamas progresinius bendradarbius.

Vatikano radijo lietuviškose programose dažnomis progomis dalyvauja vysk. V. Padolskis, prel. L. Tulabai, kun. dr. V. Balčiūnas, kun. dr. J. Vaišnora, prof. Z. Ivinskis, kun. dr. J. Vaškas, kun. dr. J. Navickas, kun. J. Gaisrys, J. Vidzgiris, kun. R. Krauskas, kun. D. Kenstavičius, kun. dr. J. Petraitis, kun. V. Delinikaitis, kun. K. Veselauskas ir kt. Ilgesnį laiką kaip nuolatinis bendradarbis talkino kun. dr. A. Bučmys (dabar Los Angeles liet. par. vikaras).

Per Vatikano radiją ne kartą į Lietuvą kalbėjo aukštieji VLIKo pareigūnai, Lietuvos diplomatų atstovai, lietuvių visuomenės veikėjai bei svečiai iš J. A. V., kaip prel. J. Balčiūnas, prel. I. Albavičius, kongr. Ch. Kersten, inž. A. Rudis, St. Pieža ir daugelis kitų. Ypatingų minėjimų progomis giedojo šv. Kazimiero Kolegijos choras, diriguojamas maestro kun. K. Senkaus ar muz. A. Skridulio bei atskiri dainininkai.

Vatikano radijo liet. skyrius naudojasi Vliko Inf. Tarnybos teikiama medžiaga, tačiau norint labiau išplėsti religinių tiesų dėstymą, informaciją bei ideologinę kovą prieš komunizmą, skyriui reikalinga žymiai didesnė parama.

Prieš kiek laiko buvo gauta tikrų žinių, kad Vatikano radijas Lietuvoje yra "plačiai klausomas, labai vertinamas ir gerai suprantamas." Šiandien, deja, jis yra dar per silpnas, kad galėtų pilnai prasiveržti pro sovietinius trukdytojus, kurie labai uoliai stengiasi užrėkti net grynai religines programas. Š. m. pabaigoje tačiau jau žada pradėti veikti naujas galingas Vatikano radijo siųstuvai, kuris baigiamas statyti Santa Maria in Galeria, už 20 klm. nuo Romos, netoli Bracciano ežero. Pagal moderniausią techniką įrengtos apie 25 antenos įgalins Vatikano radijo bangoms pasiekti tolimiausius pasaulio kraštus. Tikimasi, kad susidarys sąlygos dar labiau praplėsti lietuviškąsias programas.

V. K-nas

ALIO, ALIO! KALBA MADRIDAS

ALFONSAS TAIKUNAS, Madridas

Du pasikalbėjimai

I. Su Rytų Europai skirtų transliacijų direktorium dr. Luis de Andres

— Nuo kada pradėjote transliacijas svetimomis kalbomis? Ir kelio mis dabar transliuojate?

— Transliacijas duodame 16 svetimų kalbų. Pradėjome pačiomis pirmomis Ispanijos pilietinio ir antikomunistinio karo dienomis iš Tenerife salos, 1936 m. liepos 21 d. Tik anglų ir prancūziškai. Vėliau perėjome į garsiosios Salamankos stotį. Dabar kalbame per Tautinę Ispanijos Radijo stotį iš Madrido. 16-ką kalbų aptarauja 55 vedėjai, redaktoriai ir 24 vertėjai.

— Ar programos tos pačios visoms kalboms?

— Kiekviena kalba pasirenka sau atskiras programas, pagal tų kraštų, į kuriuos kalbama, specifinius reikalus.

— Kiek laiko trunka transliacijos kiekviena kalba?

— Jos nelygios. Pav., į Kiniją transliuojama net 50 minučių, o yra kraštų, kurie turi tik po 10 min. Baigus naują Argandos Radijo Nacioal stotį, laiką manoma prailginti. Lietuviai, kadangi jie pirmutiniai iš pabaltiečių pralaužė ledus ir pradėjo transliacijas į Lietuvą, buvo laimingesni — išsikovojo 15 minučių programą.

II. Su liet. transliacijų vedėju

— Kas tuos "ledus pralaužė", t. y. kas išsiriūpino lietuviškas transliacijas Madride?

— Vliko įgaliotinis net kelis metus turėjo triūsti ir daug durų klabenti Madride, kad išgautų Liet. Radijo valandėlę per Tautinę Ispanijos Radiją. Buvo atidėliojama dėl įvairių techninių kliūčių iš ispanų pusės. Tačiau pernai žiemą Ispanijos Informacijos ministeris dr. Gabriel Arias Salgado, supratęs ką lietuviams šiuo tragišku metu reiškia prabilti į pavergtą tėvynę, leido iš pradžių 10, o nuo kovo mėn. 15 minučių naudotis lietuviškoms transliacijoms.

— Kaip tas darbas sekasi?

— Reikia pasidžiaugti, kad po 10 sunkaus darbo mėnesių lietuviškos radijo valandėlės vyksta gana sklandžiai, nors darbas nėra lengvas, ypač, kad tenka ne tik medžiagą surinkti ir suredaguoti, bet ir į ispanų kalbą išversti. Ispanų vadovybė mūsų darbu patenkinta.

— Ar Madrido balsas girdimas Lietuvoje?

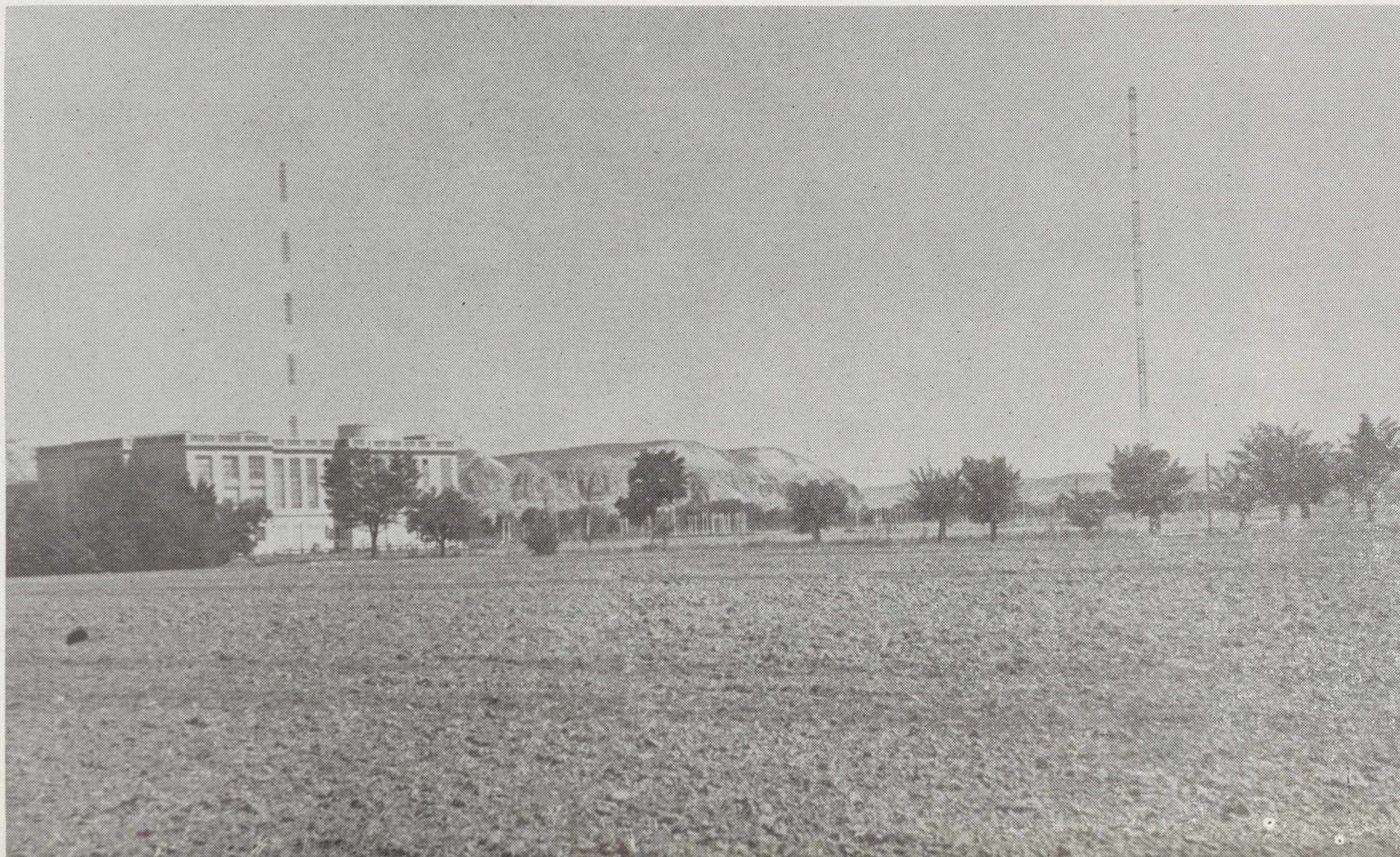
— Gautomis žiniomis tvirtinama, kad pakankamai galima girdėti visoje Lietuvoje, tik bolševikai deda milžiniškas pastangas trukdyti. Lenkijoje gyvenantieji džiaugiasi, kad ten "Madrido balsas" girdimas gerai.

— Kokie jūsų santykiai su Ispanijos vadovaujančiais asmenimis?

— Labai geri. Įtakingi ispanų asmenys pakartotinai sveikino lietuvių balso Ispanijos vadovybę, linkėdami ir toliau pradėti patriotinę ir kultūrinę darbą tęsti. Jų tarpe Ispanijos užsienių reikalų min. Sr. Martin Artajo. Informacijos min. Sr. Gabriel Arias Salgado, Madrido patriarchas-vyskupas Leopoldo Eijo y Garay, vyr. Ispanijos Radijo direkt. Sr. Jesus Suevos, programų vedėjas Sr. Jose Ramon Alonso ir kt.

— O kaip visuomenė?

— Ispanų plačioji visuomenė mūsų darbui, kaip ir bendrai Lietuvai, labai katalikiškam kraštui, rodo didelio susidomėjimo, pritarimo ir reikale pagelbsti.

Naujoji Ispanijos Radijo Stotis Argandoje, per kurią kasdien kalbama į pavergtus Pabaltijo kraštus.

NEW RADIO STATION in Arganda, Spain, broadcasts daily to Baltic countries.

LRKSA SUKAKTUVINIO BANKETO GARBĖS SVEČIAI. I eilė iš k. į d.: L. Šimutis, prel. Pr. M. Juras, vysk. Jerome D. Hannan, D. D., programos vedėjas Vincas T. Kvetkas, kun. J. F. Baltusevičius, rengimo komiteto pirmininkas adv. E. W. Lopatto; II eilė: kun. J. K. Miliauskas, prel. Jonas Balkūnas, teisėjas Fr. L. Pinola, teisėjas J. J. Aponick, kun. A. J. Sinkevičius, kun. J. A. Aruškevičius, komiteto vicepirm. adv. T. E. Mack; III eilė: kun. A. Ežerskis, kun. V. F. Žemaitis, adv. J. J. Grigalus, kun. V. A. Šimkonis, kun. Br. Zdanavičius ir teisėjas T. M. Lewis.

HONORAY GUESTS at L. R. C. A. of A. anniversary banquet, Wilkes-Barre, Pa., Feb. 14.

JOS TURTA 2 SU PUSE MILIJONO

LRKSA 70 metų sukakties proga

Praėjusio šimtmečio antroje pusėje, didesniai lietuvių išeivių skaičiui įsikurus Jungtinėse Amerikos Valstybėse, buvo susirūpinta steigimu draugijų, kurios ne tik burtų mūsų tautiečius ir tuo padėtų išlaikyti savąją kultūrą, kalbą ir papročius, bet taip pat ir pagelbėtų savo nariams nelaimėse. Tais tikslais įsistigė visa eilė, daugiausia šventųjų ar Lietuvos kunigaikščių vardais pasivadinusių, draugijelių, kuriuos tačiau, būdamos negausios ir vietinio pobūdžio, neįstengė išvystyti platesnės veiklos visų Amerikos lietuvių tarpe.

Atsižvelgdami į tai, grupė iniciatorių užsimojo įsteigti vieną centrinę lietuvišką organizaciją, kuri tuos uždavinius daug plačiau ir sekmingiau galėtų atlikti. Tų pionierių už-

simojimas realizavosi, ir 1886 m. lapkričio mėn. 22 d., Plymouth, Pensylvanijoje, buvo įsteigta centrinė fraternalinė lietuvių katalikų organizacija, vėliau pasivadinusį "Lietuvių Romos Katalikų Susivienijimas Amerikoje".

Taigi, nors oficialiai sukaktis bus tik šį rudenį, organizacijos centras sukakties minėjimą pradėjo šių metų Vasario 16-tos šventėje. Kadangi LRKSA Centras yra Wilkes-Barre, Pa., artimoje Plymoutho kaimynystėje, kur organizacija įsistigė, tai iškilmingam šios, o taip pat ir Vasario 16-tosios sukakties minėjimui LRKSA Centro ir LRKSA 5-sios Penn. Apskritis rūpesčiu pradžia buvo duota Wilkes-Barre, kur vasario 16 d. rytą minėjimas pradėtas iškilmingomis pamaldomis vietos

lietuvių švč. Trejybės bažnyčioje. Tos dienos vakare įvyko minėjimas-banketas, kuriame taip pat dalyvavo Scrantono dioclezijos vyskupas Jerome D. Hannan, D. D. ir kt. garbingų svečių. Kalbas pasakė dvasios vadas kun. Baltusevičius, prel. Balkūnas, pirm. Šimutis; baigiamąjį žodį tarė vysk. Hannan.

"Wilkes-Barre Record" ne tik plačiai parašė apie minėjimą, bet ir skyrė vedamojo dalį, šiltais atsiliepimais apie Vasario 16-tąją ir kartu LRKSA organizaciją, iš mažo būrelio išaugusią į 20,000 draugiją.

Per 70 savo veiklos metų LRKSA išaugo į modernią apdraudus organizaciją, kuri, gelbėdama savo narius ar jų šeimoms ligos ar mirties atvejais, apdraudomis ir įvairiomis pašalpomis yra išmokėjusi milijonines sumas pinigų. LRKSA taip pat aktyviai darbuojasi ir religinėje, tautinėje, kultūrinėje bei kitose srityse.

Po I-ojo Pasaul. karo finansiškai ir kitais būdais rėmė Nepriklausomos Lietuvos atstatymą, pagelbėdama religinėms-kultūrinėms Lietuvos ar Amerikos lietuvių draugijoms;

LRKSA SUKAKTUVINIO BANKETO RENGIMO KOMITETAS. I eil. iš k. į d.: adv. F. G. Yoskosky-Juškauskas, adv. T. E. Mack-Mikelsonis, vicepirm., adv. E. W. Lopatto, pirm., A. Norvaiša, Vincas T. Kvetkas, Susiv. sekr.; II eilė stovi: A. W. Wallace-Valinčius, dr. C. B. Poteliūnas, dr. D. J. Urbanas, red. Matas Zujus, P. J. Karašauskas, išd., ir A. W. Lish.

70TH ANNIVERSARY banquet arrangements committee of the Lith. R. C. Alliance of A.

Jei žaviesi jaunatve ir jaunimu,
Prenumeruok ir skaityk žurnalą

VYTIŠ

Leidžia Am. L. Katalikiškas jaunimas vyčiai.

Vytis yra įdomus, turiningas, gražiai iliustruotas jaunimo žurnalas, einąs 41 metai;

Vytį rasi pasiskaitymų ir iliustracijų bei žinių iš jaunimo gyvenimo ir veikimo, susipažinsi su jaunimo galvoseną, troškimais ir darbais Dievui ir Tėvynei;

Vytis leidžiamas lietuvių ir anglų kalbomis, eina kas mėnuo ir kainuoja tik 3 dol. metais. Prenumeratą siųsti šiuo adresu:

Mrs. Rita Pinkus,

76 Providence St., Worcester 4, Mass.

leido knygas, mokslo vadovėlius bei šiaip rėmė lietuvišką spaudą. Pati organizacija leidžia savaitinį laikraštį "Garsas", kuriame šalia oficialių pranešimų, apyskaitų ir pan. dedama korespondencijų ne tik iš skyrių veikimo, bet ir iš tautinės lietuvių veiklos visose JAV-se. Dažname numeryje dedama propagandinės-kultūrinės informacijos anglų kalba, vedamaisiais ir kt. straipsniais nagrinėjami savo organizacijos ir kiti lietuvių klausimai. Beveik kiekviename numeryje randame lietuvių autorių poezijos. Laikraštį redaguoja prityręs žurnalistas, JAV lietuvių spaudos veteranas Matas Zujus.

Šiuo metu LRKSA organizacijos turtas siekia beveik du su puse milijonų dolerių, o veikiančių organizacijos skyrių kuopų skaičius netoli 200.

Dabartinę LRKSA Vykdomąją Tarybą sudaro: kun. Jonas F. Boll-Baltusevičius — dvasios vadas, Leonardas Šimutis — pirmininkas, adv. Jonas J. Grigalus — vicepirm., Vincas T. Kvetkas — sekretorius, Petras J. Karašauskas — išdininkas, Leokadija Žemaitytė-Donarovich ir Vincas Abromaitis — izdo globėjai, dr. Wm. Kriščiūnas — daktaras kvotėjas ir Matas Zujus — LRKSA oficiozo savaitraščio "Garsas" redaktorius.

Narys

LRKSA 70 metų sukakties ir Vasario 16 minėjimo pamaldose Wilkes-Barre, Pa., dalyvavę kunigai (iš k. į d.): kun. A. Mažukna, M. I. C., kun. A. Ežerskis, kun. Br. Zdanavičius, buv. LRKSA dvasios vadas prel. Pr. M. Juras, buv. LRKSA dvasios vadas kun. J. K. Miliauskas, dabartinis LRKSA dvasios vadas kun. J. F. Boll-Baltusevičius, kun. G. Valūnas, kun. V. A. Šimkonis ir kun. J. Stalevičius.

70TH ANNIVERSARY RELIGIOUS SERVICES of Lithuanian R. Cath. Alliance of America.

ANTANAS VAIČIULAITIS, Washington, D. C., beletristas, kritikas, redaktorius.
A. VAIČIULAITIS, Washington, D. C., author, literature critic, editor. Foto V. Maželis

Antanas Vaičiulaitis, pirmąsias noveles išspausdinęs 1926, šiandieną yra daugelio puikių apysakų, dailių pasakų, žavaus meilės romano "Valentina", šaunių kelionių knygų, stilingų vertimų autorius. Kritikai jį vadina europinės kultūros stilistu, o literatūros vadovėlis jį laiko naujosios mūsų beletristikos klasiku.

Didžiai vertindamas meno kūrinio formą ir puoselėdamas savo stiliaus originalumą bei spalvingumą, Vaičiulaitis pasiekė didelio formos meistriškumo ir atsistojo lietuviškos beletristikos viršūnėje.

Prie kiekvieno, kad ir menkiausio personažo, įvykio ar psichologinio momento V. prieina su gilia meile ir stipriu menininko jausmu, gebėdamas matyti konkrečiai ir klasiškai aiškiai, siekti subtiliausios lyrikos, švelnumo, ar grakštaus žaismingumo.

ŽIEŽIRBINĖS RAGANA

ANTANAS VAIČIULAITIS

Seniai, dar anais laikais, kada mūsų seneliai metė pieninius dantis, o gal ir dar seniau, žiežirbinėje, tarp raistų ir gyvatynų, gyveno ragana.

Ji buvo jau paskutinė visoje apygardoje, bet tokia žiežula, kad žmonės ilgais žiemos vakarais nieko daugiau neveikė, tik rūkė pypkes ir šnekėjo apie jos piktus darbus.

Vienam ant gyvulių ji užleidusi marą, kitam karvių pieną pavertusi krauju, o Smonkaus tetulei užkalbėjo tokią saugėlą, kad vargšėlė kankinosi, kaip grąžtu grėžiama.

Žmonės dar pasakojo, kad ragana turėjusi podukrą Elenutę, kuri buvusi daili ir švelni, tik labai skriaudžiama.

Visų šių kalbų klausėsi ir piemenukas Baltrukas. Ir jisai vis daugiau ir daugiau galvojo apie raganos mergaitę, norėdamas ją pamatyti.

Vieną dieną jis ėmė ir išėjo Elenutės pasižiūrėti, nebijodamas nei vilkų giriuose, nei pelėdų liepose, nei pačios raganos.

Su piemenuku bėgo ir voverėlė,

kurią jisai buvo prisipratinęs.

Jie ėjo ir ėjo, kol tarp kemsynų išvydo raganos trobelę. Namelis buvo suknūžęs, stogas samanotas ir beveik siekė žemę.

Prie mieto pririšta, ten dar mekeno liesa ožka, gi pušyje šalia pirkaitės čiauskėjo varnėnai.

Ragana ką tik buvo pakilusi iš savo migio. Ji buvo surizgusi ir dabar ieškojo, ant ko išliejus tulžį. Čia ji pamatė Elenutę, kuri jau seniai verpė linus ir dainavo taip dailiai, kad net mėnulis buvo sustojęs dangaus pakraštyje pasigrožėti jos balseliu.

Ragana prišoko prie mergaitės, duksteldėjo lazda į molinę aslą ir šaukė:

—Ar nesiliausi rėkavus! Tai nuo tavo kvarkėsėjimo man galvą skelte skelia.

Ji atplėšė podukrą nuo varpstės ir tvojo lazda.

Tai regėdamas, piemenukas neįstovėjo ir pasakė:

—Be-be-be, tu ragana!

Ir jis nė pats nepasijuto, kaip ėmė ir iškorė liežuvį. Buvo tai la-

bai negražu. Nei mama, nei klebonas, nei seniūnas, nei bobutė Pranciška nebuvo taip jo mokę.

Tačiau žiežirbinės raganai to užteko. Ji metė Elenutę ir kad suspigs, net kaminas ėmė ir pasviro į rytų šalį nuo jos klykimo.

—Kas čia sakė be-be-be? — šaukė jinais ir dairėsi į visas puses.

Baltrukas su voverėle buvo užlindę už erškėčių krūmo, ir jinais jų nepastebėjo.

Ir taip atsitiko, kad lyg tyčia tuo laiku ėmė ir subliuvo ožka.

Senė šoko prie gyvulėlio ir terkštelėjo savo kuoku jai per šonkaulius.

—Še tau, še tau, — daužė ji vargšą gyvulėlį, riaumodama ir apsipuotojusi iš įtužimo.

Ožkelė straksėjo, mekeno ir kratė barzdą, bet niekaip negalėjo nutraukti virvės ir pabėgti. Gal ją būtų ir užpampinę, jeigu ne piemenukas. Žiūrėdamas, kaip ragana skėtrioja ir tūpčioja, jis neiškentė ir sukikeno už erškėčių, — taip jau jam buvo juokinga.

Raganai to ir tereikėjo. Ji tuoj paliko savo ožką ir sukaliuojosi aplinkui, o jos akys smagstėsi, lyg kokios ylos. Tačiau berniuko jinais išsyk nepastebėjo ir svaidė lazda į varnėnus, kurie erzėjo pušyje.

—Kad jums vanagai akis iškapotų, kad jums piktvaikiai liežuvius ištrauktų! — plūdosi senė.

Ūmai ji nutilo ir įsispietėjo į erškėčius.

—O kas čia per driežas! — sustaugė ji ir šlumstelėjo į krūmus.

Ji šoko taip smarkiai, kad įstrigo į šakas ir suklupo. Bepuolant, trys spygliai susmigo jai į nosį, ir ji aiktelėjo iš skausmo.

Suraižyta ir subadyta, ragana išsikepurnijo iš erškėčių — ir jau griebė Baltruką. Bet jo nebūta tokio kvailio, kad lauktų, lig jį pačiups. Kol ta pikčiurna išsikrapštė iš krūmo, berniukas jau kūrė pievomis, stryksėdamas nuo kupsto ant kupsto. Mažos jo kojytės taip skriejo, kad net samanotos lakstė į šalis, o vienoj vietoj jis ėmė ir išspyrė visą laukinių bičių šeimą — su koriais, su medumi ir su pačia karaliene didžiausioj akutėj.

Dūmė ir voverėlė, uodegaitę išpūtusi.

Ragana buvo greita ir vijosi vis artyn ir artyn. Ji liuksėjo, pasamonus pasikaišiusi ir šniokštavo, kaip kalvio šakočiaus dumplės.

—Bėkit nebėkit, — tuoj judviejų nė kaulelio neliks! — šaukė ji.

Baltrukas nejuokais nusigando ir sakė:

—Skubėk, voverėle, skubėk, rudplaukėle.

Atsiliepė jam voverėlė:

—Nebijok. Ten auga liepa. Mudu įkopsim į jos viršūnę ir liksim gyvi.

—Liepa ar ne, — sukliko čia pat ragana, — o jums jau galas.

Taip rėkdama, ji ištiesė rankas ir griebė piemenuką. Jai būtų ir pasisekė, jeigu ne voverė. Matydama, kad jau blogai, ji ūmai sušvirkstė ir puolė senei po kojomis. Ragana taip nustebo, kad valandėlę žiopčiojo, nežinodama, kas čia beatsitiko. O kai ji atitoko, buvo jau per vėlu: berniukas skuto jau už gerų varsnų, gi voverėlė taip nērė, kad net vėjas švilpė jai pro ausis.

Neilgai laukus, jiedu atsidadė prie anos kumpos liepos ir kabinosi nuo šakos ant šakos — vis aukščiau ir aukščiau, kol buvo pačioje viršūnėje, kuri iš senatvės buvo jau nudžiūvusi, ir tik vieni stagarai ten styrojo.

Apačioje sustojo ragana, užvertė galvą ir nusikvatojo:

—Che-che-che! Man dabar telieka atlipti pas jus ir susimesti į sterblę, kaip kokius paršiukus.

Ji žiūrėjo aukštyn, ir jos akys žioravo, kaip kokio triušio.

Paskui ji pradėjo vikriai sliuogti kamienu ir įsitvėrė į šakas. Ji straksėjo taip greitai, kad nē zylė ar žvirblis nebūtų jos aplenkę.

Taip karstydamosi, ji krizeno ir buvo tokia patenkinta, kad jai net apatinė lūpa nukaro.

—Voverėle, mudu žuvę, — sukuždėjo berniukas. —Nebijok, — ramino jį žvėrelis.

—Ragana tave čiumpa už uodegos, — riktelėjo Baltrukas.

Bet čia voverėlė striuoktelėjo ant plonesnės šakos.

—Bėgi nebėgi, o vistiek neištrūkai, — krykštė ragana.

Tai tardama, žiežula susyk persisvėrė per šaką ir griebė voverę.

Ir regėkite, kas atsitiko: šaka buvo patręšusi, neatlaikė ir triokstelėjo. Tik sukyburiavo senei kojos ore, kūlvartais susisuko ji žemyn ir būtų žlegtelėjusi žemai ten į upę. Bet jos padurkai užsikabino už vieno padžiūvusio stuobrio, ir taip liko ragana tenai karoti, klykdama ir skėtriodama rankomis, net pelėdos išlindo iš drevių pačiame viduryje pasižiūrėti, kas čia darosi.

Pamatęs, kas ištiko, Baltrukas kuo greičiausiai išbruzdėjo iš liepos ir pabėgo namo. Paskui jį šokavo ir voverėlė.

O ragana taip ir liko ten, kada ruodama dieną ir naktį, kol ją užėjo čigonai ir leisgyvė nukabino nuo šakos. Bet jai buvo taip nesmagu, kad ji visai pasitraukė į girias, ir nuo tada jos daugiau niekas negirdėjo ir neregėjo.

Piemenukas Baltrukas ilgainiui išaugo į dailų vyrą ir, vieną dieną sėdęs ant širmo žirgo, nujojo pas Elenutę ir parsivedė ją sau už pačią. Jiedu buvo tokie laimingi, kad antros tokios poros, nors užsimušė, niekur nebūtum radęs.

Tą jų laimę jautė ir voverėlė: ji ėmė tukti, ir jos kailiukas taip žvilgėjo, kad kitos voverės jai net pavydėjo.

ANTANAS VAIČIULAITIS su žmona Joana ir dukrelėmis — vyresniąja Danute ir jaunesniąja Joana Washingtono parke.

Lithuania's celebrated prose stylist **ANTANAS VAIČIULAITIS** and his family in Washington Park, D. C.

Marija Sims

ŽALIAM KRANTE DUBYSOS

Atsimenu, žaliame krante Dubysos
Tokia laisva, kaip žiogas, kaip plaštakė...
Man akys raibo, bangomis nutįsę,
Bėgas vanduo kažką putodams sakė...

Kerotų gluosnių šakos upėn krito,
Drugys ant žiedo bandė nusileisti,
Ten už kalnų saulelė nusirito,
Jos spinduliai pradėjo nykti, gesti...

Kažkur toli svajonė nuviliojo:
Auksiniais vingiais, žydrų horizontu
Į tas sritis, kur ir diena keliavo
Iš šio ramaus, iš šio Dubysos kranto.

Sugriš mintis, kaip grįžta rytą vėjai,
Žaliame krante vėl saulė suspindės...
Svaigi širdis tik vakarą lydėjo,
Kai laukas kvipo dobilų žiedais.

SIELOS VERPETAI

Mano svajonės sukuriu metas,
Dunda perkūnais, sielos verpetais...
Kaip ilgų dienos, taip trumpas laikas;
Sielos griuvėsiuos tik vėjas vaikos!..

Palinkę medžiai, šakos padrikę.
Upės krantuose liūdesys likęs...
Aplinkui smėlis, grynas ir baltas.
Atskrido mintys, kaip ledas, šaltos.

Dainuoju dainą vakaro vėjui:
Mano svajonės, kur nudundėjot?
Taip tuščia dvasioj, tuščia aplinkui.
Raudona saulė žemyn nuslinko.

SAPNŲ KELIU

Sapnų keliu ateisiu pas tave:
Klajoklio žingsniais, nepalikdama pėdų.
Paglostysiu ir pabučiuosiu tavo gerą veidą,
Bet nežinosi, kam mana krūtinė atsidus.

Sapnų keliu patamsiu karalystę,
Kaip sausas lapas, aš atskrisiu, atriekėsiu...
Kai debesys dangaus žvaigždės suvystys,
Tu mano šauksmą savame sapne girdėsi.

Sapnų keliu tik miegantį lankysiu
Pro tavo langą aš su vėjais švilpiančiais...
Ir viską tau... ir viską tau aš pasakysiu
Sapnų keliu... sapnų keliu... nakčia..

POETĖ MARIJA SIMS Detroit, Mich.

MARIJA SIMS, poet and journalist. Her poems appear on this page.

Marija Sims (Černeckaitė-Šimoliūnienė) į JAV atvyko 1928 m. ir čia reiškėsi kaip veikli visuomenininkė bei žurnalistė, kurios raštai "Vienybėje" sukėlė didelio skaitytojų susidomėjimo.

1938 m. Lietuvoje pasirodė pirmasis jos eilių rinkinys "Eilėraščiai iš užjūrio". 1948 m. "Vienybė" išspausdino II-įj rinkinį — "Mano dainos", kuris rodė žymią autorės pažangą, atvirą, moterišką nuoširdumą ir eilių dainingumą. Spauda jį sutiko gana palankiai, kompozitoriai ėmė tekstus dainoms. Trečiasis rinkinys, planuotas išleisti 1953 m., vardu "Prabi'o siluetai", iki šiolei tebėra rankrašty ir, reikia manyti, pasirodys trečiajai autorės kūrybos dekadai atžymėti (1958). Iš jo spausdinamos eilės rodo gilų tėvynės ilgesį, prisiminimuose gyvus praeities ir gamtos vaizdus, gyvenimo ir žydėjimo praeinamumą.

NĖRA PĖDŲ

Vaizdai man liejas iš akių,
Žaibais, skubėdama, lekiu.
Kad tik, kad tik arčiau tavęs,
Kol žvaigždės jūroj nepaskės!..

Erdvė slaptinga ir plati,
Takai vis rodosi ne tie.
Krūtinė virpa jautrumu,
Ir tau vienam gal neramu.

Dangus toks mėlynas, gilus
Ilgai dar sąžinę myluos...
"Ne ta kryptim juk pasukau",
Tik sau vienai tylą sakau.

Visur vien smėlis, nėr pėdų,
Tave pasieksiu tik aidu.
Ir kai ramunės čia žydės,
Vien ilgesys visur lydės!..

Marija Sims

DR. V. SRUOGIENĖ, pasižymėjusi istorikė, Lietuvoje išleidusi keletą istorinių veikalų, šiuo metu gyvendama Chicagoje parengė plačią 800 psl. "Lietuvos Istoriją"; joje bus per 300 iliustracijų, surinktų iš bibliotekų ir archyvų, daugelis iki šiol niekur spaudoje nematyti. Veikalą leidžia Tėvynės Mylėtojų Draugija, užsiprenumeruojant 5 dol.

DR. V. SRUOGIENĖ, Lithuanian historian, is preparing a new 800-page "History of Lithuania".

Žodžius "Tu didvyrių žemė" dažnai kartojame nesigilindami į jų prasmę, kartais net su šypsena pravarydami nuo savęs mintį, kad čia Kudirka kiek perdėjo, norėdamas stiprinti mūsų patriotinius jausmus. Tačiau juo daugiau žvelgiame į mūsų praeitį, juo daugiau išsamoniname, kad tie žodžiai labai teisingi, nes Lietuva tikrai yra davusi nepaprastai daug žymių žmonių, — vyrų ir moterų, — stambių valstybininkų, prilygstančių garsiausiems pasaulio istorijos herojams ir kovotojams už laisvę.

Didvyrių senoji Lietuva turėjo nemaža, tik kiek daug iš jų mums nežinomi, net negirdėti! Paimkime kad ir Radvilų galeriją. Štai — Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos kancleris Albertas Stanislovas Radvila. Jis per 37 metus stovėjo mūsų krašto užsienių politikos sargyboje, atkakliai ir kietai gynė Lietuvos reikalus, kėlė jos garbę. Savo laiku jis buvo laikomas vienu žymiausių epochos žmogumi, o šandien net ir mūsų pačių — visiškai pamirštas ir nežinomas. Tat pravartu jo vaizdą bent kiek atgaivinti, ypač, kad šiais metais sueina 300 metų nuo jo mirties.

Pirmas istoriškai mums žinomas šios šeimos atstovas — Radvila — iškyla jau XIV amžiuje. Jo sūnus Astikas veikliai dalyvavo Vytauto Didžiojo ir Žygimanto Kęstutaičių politikoje, o jo ainiai gyvai reiškėsi per visą XV ir XVI amžius.

Kancleris Albertas Stanislovas buvo kilęs iš Nesvyžiaus ir Olykos pono, šv. Romos imperijos kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Juodojo. Jo tėvas — Stanislovas, motina — Myškaitė. Gimęs 1595 m. Olykos pilyje (Valuinėje, apie 50 varstų nuo Dubno), mokėsi Vilniaus akademijoje, paskui užsieny. Būdamas 14 m. amžiaus, anų laikų tvarka, jis jau baigė filosofiją Vokietijoje, aplankė Italiją, pabuvojo daugelio Vakarų Europos valdovų rūmuose, nes Radvila su visais jais susigiminiavęs, visur priimamas kaip lygus. Jis ne tik išsimokslino, bet ir įpratė prie gražios dviraiškos elgsenos. Puikus šokėjas, savotiškas dabita jaunystė-

"Tu didvyrių žemė..."

Didysis Lietuvos kancleris Radvila

Dr. VANDA SRUOGIENĖ

je, mandagus ir iškalingas, jis mokėjo 12 kalbų (kad jų nepamirštų, laikė savo aplinkoje įvairių tautybių žmonių ir kasdien laisvalaikio su jais kalbėdavosi svetimomis kalbomis). Buvo maža sau lygių turėjęs teisių žinovas, sausas, formalistas, pedantiškas, teisingas žmogus, "defensor legum" vadinamas.

Nors senelio Mikalojaus Juodojo turtai ir dvarai buvo padalyti tarp jo sūnų, užteko gėrybių ir Albertui! Tai buvo vienas iš turtingiausių Europos didikų.

1612 m. Albertas jau grįžęs iš užsienio į tėvynę ir, nors dar labai jaunas, siunčiamas kaip Valuinės atstovas į seimą raminti maištaujančios kariuomenės. Sekančiais metais jis vėl užsieny, Paryžiuje, karaliaus Liudviko XIII iškilmingai priimamas. Bet čia jam tenka išgyventi nemalonį meilės istoriją (vienintelis žinomas jo jaunystės lengvabūdiškumo pasireiškimas): paskirtą vestuvėms dieną jis pasileidžia bėgti nuo nemielos, nors paties karaliaus jam peršamos turtingos ir kilmingos nuotakos... Raitas, tik su keliais palydovais, nors ir Liudviko XIII kariuomenės vejamas, pasiekia uostą, o paleidęs arklius prie kranto, pataiko į kažkokį laivą, laimingai nuplaukia į Dancigą. Vėliau jis vedė turtingą panelę iš Pamaro, kuri savo kraičiu ir sumanumu dar sustiprino jo materialinę būklę. Antroji Alberto žmona buvo Krokuvos vaivados duktė Liubomirskaitė, didžiai giriama už dorovingumą ir darbštumą — ji mirė 1667 m., nepalikusi Radvilai įpėdinių. "Mirtis ją užtikio Pinske besiuvančią marškinius elgetai", pasakoja amžininkas biografas.

1618 m. Albertui jau patikimas Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės kanclerio urėdas, o 1624 m. — jis jau kancleris. Didįjį antspaudą jis perėmė iš Leono Sapiegos, kuris į galą savo amžiaus, karų su Maskva metu, po mirties etmono Jono Karolio Katkevičiaus, stojo vadovauti Lietuvos kariuomenei.

1624 m. Didysis Lietuvos Kunigaikštis ir Lenkijos karalius Žygimantas Vaza (valdė nuo 1587 m. iki 1632 m.), vertindamas jaunojo Radvilos išsimokslinimą, rimtumą ir patyrimą, skiria jį savo sūnaus Vladislavo globėjui, išleisdamas keliauti į užsienį. Karalaičiui buvo liepta Radvilos klausyti kaip tėvo.

Radvila nekartą stebino visą kraštą savo sugebėjimu Lietuvą puošniai ir turtingai reprezentuoti. Kai Vladislavas Vaza (1632—1648), jau senstantis valdovas, buvo pavėdęs Lietuvos kancleriui pasitikti Dancige Prancūzijos karaliaus sau išpirštą kunigaikštį Mariją Ludviką Gonzagą, Albertas tai atliko tokiu puikumu, kad dancigiečiai ilgai negalėjo pamiršti tenėjusių per ištisus savaites iškilmių, spectaculą ir kitų prašmatnybių! Apie tai garsas sklido plačiai po visą Vakarų Europą.

Alberto senelis, Mikalojus Rudas, garsėjo kaip protestantizmo šulys Lietuvoje, bet jo sūnūs ir vaikaičiai grįžo į katalikybę. Kancleris Albertas ypač pasižymėjo nepaprastu pamaldumu ir duosnumu bažnyčiai.

"Kai ponai gyveno Olykoje, visad laikėsi didelio nusižeminimo pa-
pročių; kiekvieną ketvirtadienį el-

getas, kiek jų tik bebuvo (o tais ketvirtadieniais jų visad prisirinkdavo po šimtą) maitindavo, aprūpindavo. Iš kuklumo su savim į valgomąją salę pasiimdavo tik po vieną kambarinį ir po vieną panelę tarnaitę, neskaitant virėjų, kurie valgi katilais nešiojo; patys, ponas ir ponina, maistą elgetoms dėjo į bliūdus, duoną raikė, alaus pilstė, o po to — kunigaikštis nuo savęs, o kunigaikštienė nuo savęs, davę kiekvienam po pinigą, patys eidavo prie stalo.

Didįjį Ketvirtadienį kunigaikštis, lygiai kaip ir kunigaikštienė, šimtui elgetų kojas plovė ir bučiavo, šluostė, taip pat visus maitino ir šėpė, bet kukliai, kad nebūtų matomi... Kasmet gavėnios metu (Radvila) vykdavo į tamsią Nalibokų girią (netoli Naugardėlio, A. Mickevičiaus "Pone Tade" aprašytą), pasiėmęs su savim tik kapelioną, kelis tarnus, virėją ir sargą. Ten, giliai, amžinoje girioje, jis užsidarydavo tam tyčia pastatytoje patalpoje... Ištisus savaites, išskiriant sekmdienius, tylėdavo, visai su nieku nesikalbėdamas, griežtai gavėjo, mąstė, meldėsi, dėvėjo ašutinius marškinius, kūną veržiančias grandines. Grįždavo iš girios tik Velykų rytą — tiesiai eidamas į Nalibokų bažnyčią... — taip skaitome "X. Albrechto Radvilo gyvenime", išleistame Poznanėje, 1840 metais, ir atrodo, lyg skaitytume kokį "Živą-tą Šventųjų"...

Atvykęs į savo dvarus ar rūmus, kur turėjo Vilniuje, Krokuvėje, Varšuvoje ir kitur, visad tarnams liepdavo atvesti po 2 elgetas, kuriuos maitindavo nuo savo stalo, aprūpindavo drabužiais, kailiniais, sušeldavo. Toks buvo mandagus, kad vizitus gražindavo kiekvienam pas jį atsilankiusiam, net smulkiausiame bajorėliui, urėdai, klebonui. Tarnus parinkdavo dorus, rimtus, darbščius ir juos visad gerai aprūpindavo. Per kaimynų, savo tarnautojų vestuves, jaunuosius gausiai apdovanodavo, pats atsilankydavo, dalyvaudavo puotoj, šokdavo. O jei kas iš namiškių susirgdavo, — ar tai lokajus, ar vežėjas, ar net menkiausias virėjo padėjėjas, tuoj siųsdavo savo "citurliką", rūpestingai apie sveikatą teiraudavosi, parūpindavo geresnę patalpą, maistą.

Kancleris, būdamas vienas iš didžiųjų to meto aristokratų, savo pažiūromis ir elgesiu buvo jei ne demokratas šių laikų terminu sakant, tai tikrai žmoniškas, stengdavosi valstiečią neišnaudoti, sakydamas: "Valstiečiai, tai mūsų geradariai! Iš jų malonės mes, ponai, turime pinigų ir duonos."

Tačiau už nusikaltimus baudavo griežtai, nepakeisdavo netvarkos ir palaidumo. Buvo kietas ne tik kitiems, bet ir pats sau. Buvo nepaprastos savitvardos žmogus. Laikydamsis seno romėnų dėsno, kad "septem horas dormire satis est", niekad nemiegodavo ilgiau kaip 7 valandas. Kasryt keldavosi 4 val., ilgai melsdavosi, gulėdavo kryžiumi plikoje žemėje, nekartą liepdavo tarnams save negailestingai ryškstėmis plakti iki kraujo. Valgydavo paprastus valgius — kopūstus, silkę, žirniene, net kai rūmų stalai lūždavo nuo paštetų ir visokiųjų skanumynų, kai gausūs svečiai midų vyną gėrė... Vakaraus mėgdavo draugystę ir rimtus pokalbius. Kai jis ką pasakodavo, susirinkę turė-

davo ko pasiklausyti ir pasimokyti. Buvo aistringas medžiotojas, šachmatų mėgėjas.

Pats būdamas išsimokslinęs, Albertas Radvila buvo didelis ir mokslininkų gerbėjas, savo pilyse turėjo gražias bibliotekas, nesigailėjo pinigų mokykloms. Puošnios barokinės architektūros jėzuitų kolegijos mūrai — jo duosnios fundacijos palikimas. Sunku ir išskaičiuoti, kiek jis bažnyčių pastatydino ar atnaujino. Olykos katedra, marmuru ir alebastru papuošta, sidabru auksu žerėjo. Pinsko, Veliuonos, Rumšiškio, Daugų bažnyčios, taip pat daugelis kitų — tai vis kanclerio Alberto statydintos ar aprūpintos.

Visas savo pareigas atlikdavo stropiai ir tiksliai, viskam ir visiems atidus. Teismų niekad neapleisdavo, o kai minioje pamatydavo kokį senuką, kokią našlę, ar prastai apsi-rengusį žmogelį, visad klausdavo: "kas toks? iš kur?" — ir pirmiausia liepdavo svarstyti bylas tų neturtingųjų, iš toliau atvykusių.

Su kitais aukštais Lietuvos urėdais gyveno taikoje, gerbdamas jų kompetencijas. Jei būdavo svarbus reikalas — ir naktį pažadintas skubėdavo į pasitarimą. Kai valdė negabusis Jonas Kazimieras (1648 — 1668), trečiasis iš eilės kanclerio Alberto kanclerio valdovas, dažnai tarnai bėgdavo pas jį, nes "karalius liepęs" "prašyti mūsų brangųjį senelį, su kuriuo turime šiuo sunkiuoju metu tartis."

Kancleris buvo karalių malonėse, bet pats jiems nepataikavo. Kartą išsėdėjęs ant Vladislavo Vazos, išvyko į savo dvarus ir užsispyręs tol nėjo pareigų, kol šis pasielgė pagal jo norą. Išdidus, kai reikėdavo, mokėjo priversti savo valią gerbti.

Jei būdavo, vyksta seimas, senatorių pasitarimas — Radvila visada atvykdavo, visad aiškiai ir tvirtai savo nuomonę pareiškėdavo. Nepaprastai darbštus, visuomet judrus, nuolat kelionėje. Paklaustas, kur daugiausia reziduoja, atsakydavo: "Karietoje!"

Paskui jį vykdavo šimtai tarnų, kariškių ir dviraiškių šauni palyda, didžiausias orkestras, kurį, anot minėtojo amžininko biografo Edvardo Račinskio, "laikydavo daugiau Dievo garbei, negu pompai."

Tačiau ir krikščioniškai nusižeminantis Radvila mokėdavo parodyti savo puikybę. Per puotas — stalai lūžo, liejosi vynas, patrankos griūdė. Svečiai iš jo rūmų išvykdavo karališkai apdovanoti: ar tai pagal seną Gediminaičių paprotį gaudavo žirgą su puikiu balnu ir pakinktais, ar brangenybų, ginklų, retų audeklų, kilimų.

Radvilos piniginė ypač plačiai buvo atidaroma karo, nelaimės metu. Svarbiems reikalams ištikus, Maskvos, švedų, kazokų pajojaus akivaizdoje, Albertas savo lėšomis statė ištisus kariuomenės dalinius — čia pėstininkų, čia raitelių, čia kazokų būrius.

Kancleris Albertas Radvila buvo nenuilstamas Lietuvos reikalų gynėjas, per visą savo gyvenimą kovojęs su Karūnos dignitoriais dėl Didžiosios Kunigaikštystės privilegijų ir savarankumo. Valdydamas milžiniškus dvarus Valuinėje, jau per Liublino uniją (1569) nuo Lietuvos atplėštoje, jis savo sostinę laikė tikrai Vilnių ir pripažino tikrai Lietuvos Statutą, kaip įstatymų pagrindą, veikė tik kaip Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos aukštasis urėdas.

Iš seno buvo įsigalėjusi tradicija, kad visas Lietuvos ir Lenkijos bylas su Maskva savo rankose turėdavo tik Lietuvos senatoriai. Kai 1635 m. Lenkijos kancleris panorėjo

KNYGOS IR AUTORIAI

Ivykiai

Jau trečias naujų metų mėnuo, bet knygos pasaulyje tebegyvename praėjusių metų naujienomis ir įvykiais. „Knygos metai“ lietuviškame gyvenime užsitęsia paprastai iki balandžio, kada paskiriama paskutinioji literatūros premija už praėjusius metus (amerikiečiai „metus“ baigia gegužės mėn., kada paskiriamos garsiosios Pulicerio premijos).

Pirmas šių metų lit. įvykis buvo sausio vidury paskirtoji 1955 metų „Draugo“ romano konkurso premija, kuri atiteko jaunai rašytojai B. Pukelevičiūtei už stilistiškai įmantriai parašytą karo romaną „Aštuoni lapai“.

„Darbininko“ dramos konkursą, kuriam buvo pateikta 22 veikalai, laimėjo A. Škėma už pjesę „Žvakidė“, kurioje sprendžiama Abelio ir Kaino problema šių dienų komunistiniam fone.

L. Rašytojų Dr-jos premija, kelinti metai skiriama visuotinu narių balsavimu pirmu balsavimu išskyrė 2 poezijos knygas: H. Radausko „Žiemos daina“ ir L. Andriekaus „Atviros marios“. Antras balsavimas premiją nulėmė H. Radauskui (žiūr. jo poezijos pavyzdžius ir apibūdinimą š. m. LD Nr. 2).

Dar nepaskirtos jaunimo ir „Aidų“ literatūros premijos.

Vyresnieji

Vertingiausia, įdomiausia ir su dideliu literatūriniu talentu parašy-

pats duoti raštu atsakymą maskvėnams, Albertas Radvila griežtai užprotestavo:

„Lenkams užtenka Romos, Prancūzijos, imperatoriaus (Vokietijos), turkų, totorių atstovybių, kurias Karūna oficialiai sau pasiėmė. Dabar gi lenkai braunasi į Maskvos reikalus. Arba tegul jie užleidžia Lietuvos kancleriui ir pakancleriui 1/3 visų atstovybių, arba tegul mums palieka rytus ir šiaurės kaimynus.“ (Citata iš dr. A. Šapokos str. „Savarankiška Lietuvos politika po Liublino unijos“, židinys, 1937.).

Kai kartą lenkai ėmė tvirtinti, kad žygamantas Augustas dovanojęs Lietuvą Lenkijai, Albertas šoko priešais:

„Didžioji Lietuvos Kunigaikštystė turi su Lenkija eilę sutarčių, bet dovanoti — niekas jos nėra dovanojęs!“

Paskutinius savo gyvenimo metus kancleris praleido Prūsijoje, rūpinamasis, kad ėjusio tada su švedais karo metu didysis kurfiurstas Fridrichas Vilhelmas nepersimestų į Švedijos pusę. Jis bendradarbiavo su tuo laiku buvusiu Prūsijos administratorium Boguslovu, savo tolimu giminaičiu, paskutiniu vyrišku Biržų Radvilų linijos atstovu. Jis gyvai susirašinėjo su Danijos karaliumi, Olandijos luomais, savo diplomatine veikla sumaniai gindamas Lietuvos reikalus.

1655 m. maskolių invazija, nušlavusi per amžius sukrautus Lietuvos turtus, Nesvyžiaus, Olykos lobynus, sunaikinusi Vilnių, Kauną, Gardiną ir kitus mūsų miestus, paskiau įkandin sekęs švedų „tvanas“ — ištiko kanclerį Dancigę. Čia jis globojo išvežtus iš Vilniaus Didžiosios Kunigaikštijos archyvus, čia jis ir pasimirė 1656 m. lapkričio 12 d. Palaidotas Olykoje. Jis paliko vertingus raštus, 1632-62 metų įvykių atsiminimus.

„Gyveno kaip didelis ponas, puotavo kaip kunigaikštis, stebino visus kaip Radvila,“ — apibūdino jį bevardis biografas.

ta praėjusiais metais Terros išleista Jurgio Savickio knyga „Žemė dega“ (I dalis). Ji jau susilaukė labai gerų įvertinimų „Drauge“, „Vienybėje“ ir kt. Autorius dienoraščio forma vaizduoja lietuvių kūrėsi Prancūzijos pietuose II pas. karo pradžioje. Veikalas autobiografinio pobūdžio, bet jo meninis apipavidalinimas ir savikiškai elegantiškas stilius iškelia knygą į grožinės literatūros žanrą. Gaila, kad knygos išleidimas taip užtruko, — autoriui esant gyvam, ji būtų pirmoji kandidatė literatūros premijai.

Antrasis „senosios gvardijos“ praėjusių metų autorius yra M. Vaitkus, ir vėlyvaisiais savo amžiaus metais gaiviai kūrybingas, čia duodamas vertingų atsiminimų, čia pateikdamas naujos poezijos. Pastarasis rinkinys „Nuošaliu taku“ plačiai atskleidžia žmogaus, einančio gyvenimo saulėlydžio keliu pasaulį, pergyvenimus, jausmus, kurie tačiau tokie skaidrūs ir kito gyvenimo atošvaistomis nuspalvinti.

Albumai

Iš negrožinės literatūros leidinių pirmoj vietoj minėtina V. Augustino Lietuvos vaizdų Albumo II-ji laida, išleista „Ateities“. Tai vienas gražiausių tos rūšies leidinių, didelio formato, skoningai suredaguotas, atskleidžias daug Lietuvos grožio ir turto. Čia pat neužmirština kiek mažesnio formato, puikiomis giliaspaude spausdintomis iliustracijomis knyga „Lithuania Through The Ages“, kurios II laidą atspaudė „Liet. Dienų“ leidykla. Ji yra viena iš tinkamiausių liet. kultūros propagandai ir dovanoms ypač svetimiesiems, nes turi anglišką tekstą.

Estetinė žiemos daina

Pačioje praėjusių metų pabaigoje mūsų literatūros pasaulyje tam tikrą staigmeną sudarė H. Radausko naujas poezijos rinkinys „Žiemos daina“. Jame autorius labai panašus į prieš keletą metų rinkinyje „Strėlė danguje“ užsirekomendavęs poetą — jis ir čia lieka ištikimas savo estetinei krypti ir atitrauktam nuo šios dienos realybės turiniui.

Radauskas ryškiai išsiskiria iš kitų mūsų modernių poetų tuo, kad jis laikosi vadinamos „klasiškos“ eilavimo formos, rašo beveik vien ketureiliais, išlaiko ritmą ir rimą. Ne vienas jo dalykas nuskamba neįprastumu, kuris apsireiškia ironija, iš dalies paradoksaus, naujais įvaizdžiais, kaip štai: Saulė, miręs rojus paukštis; poetai plunksnas pasidazė į upelį, ir pan. Jis sugeba rasti naujų ir originalių rimų, pav.: sūkuriais — su kuriais, lietuje — su ja, Otello — šėlo, palais — vaisto. Daug reikšmės jis skiria aliteracijai, kuri eilėraščiui duoda muzikos, kaip rodo ketureilis „Rožių garbintojos“ arba dviposmis aštuoneilis „Žiemos pradžia“.

Pažymėtina gražus, skoningas knygos išleidimas.

Žurnaluose

„Aidų“ žurnalo pirmame ir antrame numeriuose randame nevieną labai vertingą straipsnį, iš kurių ypač išskirtini dr. J. Griniaus „Lietuvių sovietinės literatūros pobūdis“, St. Ylos „Lietuviškasis nacionalizmas liberalizmo ženkle“, J. Rugo „Einšteino mokslinis palikimas“, B. Babrausko apie Kleofą Jurgelionį. Abu numeriai iliustruoti vertingais mūsų dailininkų paveikslais.

„Tėvynės Sargas“ (1955, Nr. 2) šalia politinių ir visuomeninių rašinių spausdina išsamų, kruopščiai parengtą J. Aisčio straipsnį „Katalikų bažnyčia okupuotoje Lie-

TĖVAS TOMAS VYTAUTAS ŽIŪRAITIS, O. P., dominikonų ordino, taip vadinamo baltojo luomo vienuolis, neseniai išleidęs „religinei-tautinei minčiai“ pagilinti ir pagyventi rašinių knygą „Žodis ir gyvenimas“. Ši jo gyvai ir vaizdžiai parašytų pamokslų knyga sulaukė palankaus spaudos įvertinimo. Savo turiniu knyga kalba žmogui apie gyvenimą iš įvairių aspektų — tautinio, socialinio, meninio, ypač kreipiant dėmesį į krikščioniškos tolerancijos dvasią ir sukanant į krikščioniškos kultūros kelią.

T. Žiūraitis, g. 1915 m., teologijos mokslus ėjo užsieniuose. Spaudoje dirba nuo 1934. „Žodis ir gyvenimas“ yra jo penktoji knyga. T. Žiūraitis aktyviai dalyvauja ir organizaciniam žurnalistų veikime, dabar yra N. Y. liet. žurnalistų vicepirm., o 1953-54 buv. pirm.

TOMAS ŽIŪRAITIS, O. P., Dominican monk, author of newly published religious book.

Kultūra — mėgiamiausias žodis. Jis jautriausio žmogaus neužgaus. Kiekvienas nori būti pavadintas kultūringu, tik ne kiekvienas ryžtasi kultūringai gyventi. „Gyventi — reiškia nuveikti patamsių gavalus tiek prote, širdyje, tiek gyvenime“ (Ibsen). Toks gyvenimas reikalauja skaidrinti save ir aplinką; reikalauja plėsti apleistus ir dar nepajudintus dvasios dirvonus, berti į juos tikrąją sėklą, kurią užtin-kame Evangelijose ir žmonių sukurtose vertybėse. Tai yra krikščioniškoji kultūra — amžinai bręstas gyvenimas.

Toji kultūra nėra už žmogaus ribų, kaip civilizacija, bet žmoguje, sielos galiose: prote, valioje ir atmintyje. Skaidrindami vidaus gyvenimą, siekdami aukščiausio tikslo — dvasinės gerovės ir Dievo garbės — kuriame krikščioniškąją kultūrą: intelektualinę, estetinę ir dorovinę.

Intelektualinė kultūra reiškiasi išlavintu tiesos pažinimu. Tiesa yra mūsų proto sprendimų sutapimas su tikrove.

Estetinė kultūra reikalauja mėgti grožį gamtoje ir mene, tą mėgimą išreiškiant kūryba arba bent nuoširdžiu įsijautimu, grožio išgyvenimu. Žmogaus mintys, jausmai ir elgesys turi atitikti tikrojo grožio estetikos reikalavimus.

Kartais estetika žavisi tuo, kas gražu, grakštu, bet nepadoru. Tokioje tautoje pirmąją dorovinės veiksmas, kurio uždavinys yra padaryti žmogų, panašų į Kūrėją. Vienok ir dorovinės kultūros žmogui neužtenka, nes ji nėra tik krikščionybei būdinga. Krikščioniškai dorovinei kultūrai reikia glaudaus ryšio su Dievu, reikia religijos — kultūros atbaigimo. Žmogus trokšta tobulybės, jis stengiasi peržengti prigimties ir kultūros netobulumus. Tam reikia tikrosios krikščioniškosios religijos, kuri visiškai patenkina giliausius žmogaus potroškus.

Tomas Žiūraitis, O. P.

tuvoje“. Autorius kalba faktais, pamitais iš gyvenimo ir spaudos, kurie rodo klaidingą religinę Lietuvos žmonių padėtį ir kelia gilios susirūpinimo. Kitas Pažymėtinas rašinys yra prel. M. Krupavičiaus atsi-

minimai apie neseniai mirusį garsų ir paradoksinį anglų rašytoją Hilaire Belloc. Krupavičius duoda ne tik savo susitikimo įspūdžius, bet ir platesnį tos originalios katalikų raštijoje figūros vaizdą. **Br. Tuti.**

BOSTONO LITUANISTINĖ MOKYKLA

1949 m. pradžioje kas mėnuo pradėjo atvykti į Bostoną vis didesnis skaičius naujų ateivių iš Europos lietuvių tremtinių stovyklų.

Didysis Bostono lietuvių centras yra South Boston, kur iš seno veikia didelė lietuvių katalikų parapija, yra didelis Piliečių Draugijos namas ir kiti lietuviški centrai. Tos parapijos klebonas kun. Pranciškus Virmauskis, palyginant neseniai suorganizavęs didžiulę parapijos mokyklą tuojau ėmėsi iniciatyvos organizuoti lietuvių kalbos pamokas naujų ateivių vaikams ir pirmaisiais mokytojais pakvietė tada So. Bostone gyvenusį aktorių Henriką Kačinską ir lituanistą pedagogą Vladą Kulboką. Netrukus į vasaros mokyklos darbą buvo dar įtraukti lituanistai dr. M. Gimbutienė ir Džidas Giedraitis. Artėjant rudeniiui, po ilgesnių diskusijų ir sąlygų tyrimo nusistatyta vasaros mokyklą paversti normalia šeštadienine lituanistikos mokykla, kuri eitų programą pagal tremties lietuvių mokyklas ir kuri turėtų visas pradžios mokyklos ir gimnazijos klases. Nusistatyta kas šeštadienį daryti penkias pamokas po 45 minutes ir taip daroma iki šiol. Prie mokyklos kūrimo daug prisidėjo Bostono tremtinių liet. ratelis, kuriam vadovavo St. Lūšys. Mokyklai ir tada veikusiai teatro studijai paremti suorganizuota apie 200 narių turėjusi kultūros rėmėjų draugija, kurios nariai kas mėnesį mokėjo po 1 dol. Drau-

gija ieškojo pajamų ir iš kitų šaltinių.

Pirmąją d-jos valdybą sudarė: K. Mockus, pirm., dr. M. Gimbutienė, vicepirm., inž. J. Gimbutas, sekr. A. Matjoška, kasin., ir St. Lizdenis, narys. Vėliau d-jos pirm. buvo dr. V. Čepas ir dr. B. Mickevičius. Vaidybos studijai nustojus veikti ir vis silpnėjant pasireiškimui tų narių, kurie neturėjo vaikų šešt. mokykloje, kultūros rėmėjų valdyba susijungė su mokyklos tėvų komitetu.

Pirmaisiais 1949-50 mokslo metais pradžioje buvo apie 70 mokinių. Toliau tas skaičius augo ir dabar siekia 170. Pirmaisiais mokytojais vedėjas Vl. Kulbokas pakvietė jau vasaros mokykloje dirbusius H. Kačinską, Dz. Giedraitį, dr. M. Gimbutienę, o geografijai dėstyti V. Kulbokiene. Taip nuo pradžios mokykloje dirbo K. Mockus, St. Lizdenienė (labai uoliai išdirbusi iki pat savo mirties). Vėliau mokytojais pakviesti St. Šmitienė ir P. Bliumas.

Mokyklai išaugus ir tam pačiam asmeniui nebepajėgiant vesti klasei ir administruoti mokyklos reikalus, nuo 1951-52 m. m. pradžios Kulbokiui iš vedėjo pareigų atsisakius, vedėju ligi 1954-55 m. m. pabaigos buvo K. Mockus. Dabar mokyklos vedėju yra Just. Vaičaitis, prieš kiek laiko atsikėlęs iš Australijos.

Nuo pradžios iki šiol mokykloje dirba Vl. Kulbokas, Dz. Giedraitis (vaikų rašytojo A. Giedriaus brolis), V. Kulbokiene. (Dabartiniai mokytojai matomi fotografijoje.). Kurį laiką, vieni ilgiau kiti trumpiau, mokykloje dar yra dirbę Bern. Brazdžionis, L. Čepienė, L. Herbstaitė, J. Lapšienė.

Kurį laiką veikusios nedidelės kaimyninėse vietovėse Cambridge ir Norwood šešt. mokyklos nuo 1954 m. rudens susijungė su bostoniške.

Mokykla yra išleidusi 4 lietuviškos gimnazijos abiturientų laidas; pirmąsias tris vedė Dz. Giedraitis, o pastarąją - Brazdžionis.

Tikru mokyklos globėju yra klebonas kun. P. Virmauskis, nuolat ją lankęs ir duodąs patalpas su ap-

Foto Daumanto Čibo.

Viršuj —
BOSTONO LITUANISTINĖS MOKYKLOS VEDĖJAI. Iš k. į d.: Kazys Mockus, 1951-1955, Vladas Kulbokas, 1949-1951, Justinas Vaičaitis, nuo 1955 m. rudens.

Top —
LITHUANISTICS SCHOOL DIRECTORS past and present, Boston, Mass.

♦ **KUN. PR. VIRMAUSKAS**, So. Bostono liet. Šv. Petro parapijos klebonas, kalba mokiniams ir mokytojams. Kun. Virmauskas duoda Lit. mokyklai naudotis parap. mokyklos patalpomis ir šiaip nuoširdžiai ją remia.

THE REV. P. VIRMAUSKAS, Pastor of St. Peters Lith. parish in S. Boston, Mass., speaks to gathering of teachers and pupils. Rev. Virmauskas provides space for local Lithuanistics school and lends his help in other ways.

➡ **MOKYTOJAI IR MOKINIAI 1955/56** mokslo metų pradžioje. Mokykloje yra daugiau kaip 170 mokinių. Veikia nuo I skyriaus iki gimn. VIII-tos klasės.

➡ **START OF SCHOOL YEAR** at Boston school of Lithuanistics. Shown here are teachers and part of 170 pupils. Courses are on elementary and high school level.

BOSTONO LIT. MOKYKLOS III KLASĖS MOKINIAI su klasės vedėju mokytoju P. Bliumu. I eilė iš k. į d.: D. Liaugaudaitė, L. Valentinaite, D. Duobaitė, mok. Bliumas, D. Gimbutaitė, L. Katauskaitė, R. Ausiejutė; II eilė: A. Narkevičius, I. Jarušauskaitė, N. Makaitytė, A. Bichnevičiūtė, I. Bartašiunaitė, S. Brazdžionytė, A. Kubiliūtė, D. Norvaišaitė, A. Manomaitis ir K. Mickevičius.

P. BLIUMAS, third year high school teacher, with his pupils who are taking up Lithuanistics at school in Boston, Mass.

BOSTONO LIT. MOKYKLOS 1955 METŲ BAIGIAMOSIOS KLASĖS MOKINIAI su mokytojais. I eilė sėdi (iš k. į d.): D. Simanavičiūtė, liet. k. mokyt. Dz. Giedraitis, literatūros mokyt. ir klasės vedėjas Bern. Brazdžionis, istorijos mokyt. ir mokyklos vedėjas K. Mockus, Lietuvos geografijos mokyt. V. Kulbokienė, D. Adomkaitytė; stovi: R. Venckus, R. Lendraitytė, B. Banaitytė, M. Gedmintaitė, Alg. Gustaitis, Ir. Nikolskytė, R. Galdikaitė, L. Pilkaitė ir A. Škudzinskas.

1955 GRADUATING CLASS and teachers of Boston's Lithuanistics school.

šildymu be jokio atlyginimo. Pats klebonas, kai reikia, atlieka ir lietuviškąją vaikų katekizaciją. Mokyklos mokytojų santykiai su parapijos mokykloje dirbančiomis Jėzaus Nukryžiuotojo Kongregacijos lietuvaiteimis seselėmis mokytojomis yra nuoširdūs.

Visi Bostone gyveną lietuviai mokytojai laikas nuo laiko daro bendrus susirinkimus. K. Mockaus iniciatyva Bostono mokytojai išleido tris vadovėlius — "Naujieji Skaitymai" (J. Ambrazeičiaus, A. Skrupskelienės ir A. Vaičiulaičio) ir A. Rinkūno "Kregždutė" — I ir II d.

Mokyklos gyvenime reikšmingą vietą užima tėvų komitetas, kurio nariai tvarko ūkinius reikalus. Tėvų komiteto pirmininkais yra buvę I. Manomaitienė, St. Vaitkevičius, inž. K. Barūnas, inž. J. Dačinskas, inž. B. Galinis. Šiuo metu tėvų kom. pirmininku yra P. Žičkus. Tėvų komiteto ir kult. rėmėjų valdybų veikloje yra ypač pasireiškę S. Galdikienė, D. Baltienė, inž. K. Kriščiukaišis ir eilė kitų.

Mokykloje vyrauja gyva lietuviška dvasia ir stipri darbo nuotaika. Mokyklą baigusieji išduodami lietuaniškos brandos atestatai. Mokykla naudojasi visų srovių lietuvių širdinga parama ir mūsų aplinkybės yra vienas didžiųjų lietuviybės žiburių.

Buvęs Mokytojas

RETA PROGA

Yra likęs labai mažas skaičius
LIET. DIENŲ KOMPLEKTŲ

Visi kiekvienerių metų numeriai gražiai kietais žaliais viršeliais įrišti. "Lietuvių Dienų" pavadinimas įspausstas auksinėmis raidėmis. Tikrai vertinga ir graži dovana visiems šeimos nariams, istorinis dokumentas ateičiai.

Komplektai nuo 1950 iki 1953 metų kaštuoja po \$7.00; nuo 1954 metų po \$8.00.

Taip pat dar galima gauti kaikurių pavienių numerių. Papildykite savo komplektus.

Užsakymus adresuoti:

Lietuvių Dienos, 9204 S. Broadway,
LOS ANGELES, CALIF.

BOSTONO LIT. MOKYKLOS MOKYTOJAI 1955/6 m. m. pradžioje. Iš k. į d.: Dalia Barmutė, Veronika Kulbokienė, Dzidas Giedraitis, Ona Girniuvienė, Petras Kaminskas, Vida Karosaitė, Justinas Vaičaitis, vedėjas, I. Kamantauskas, Sofija Durickienė, Vladas Kulbokas ir Adelė Čibienė.

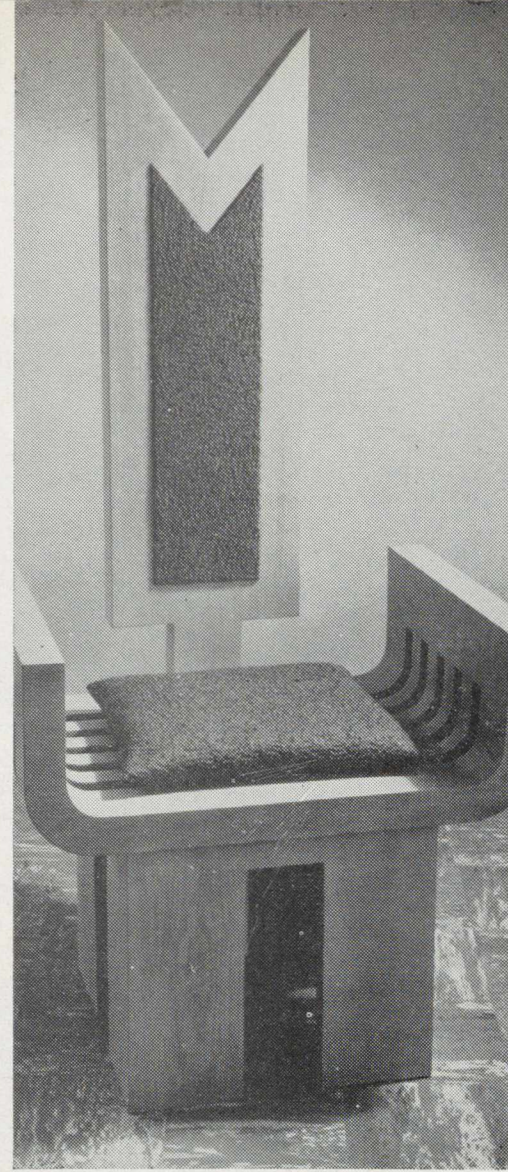
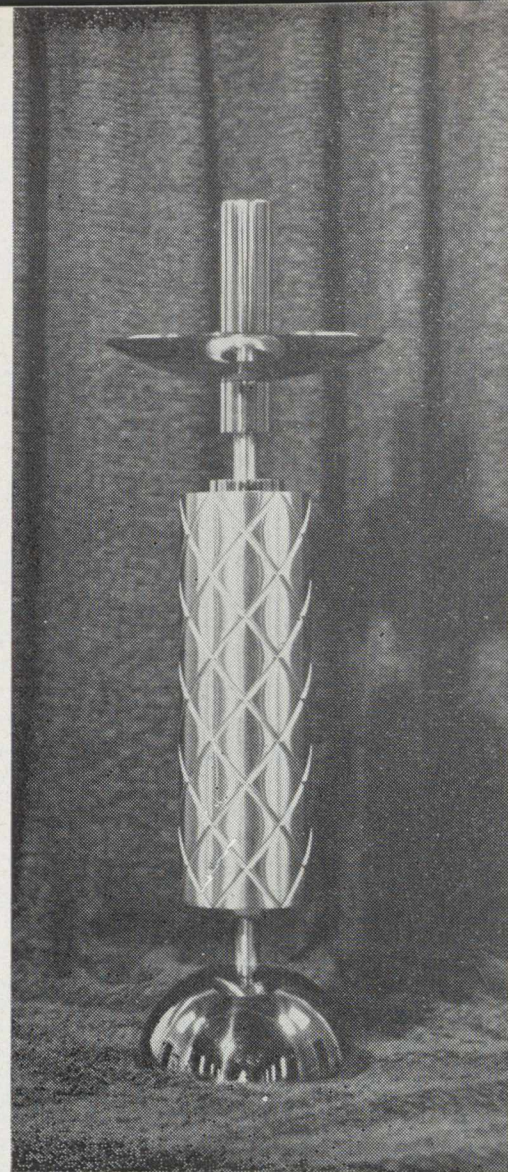
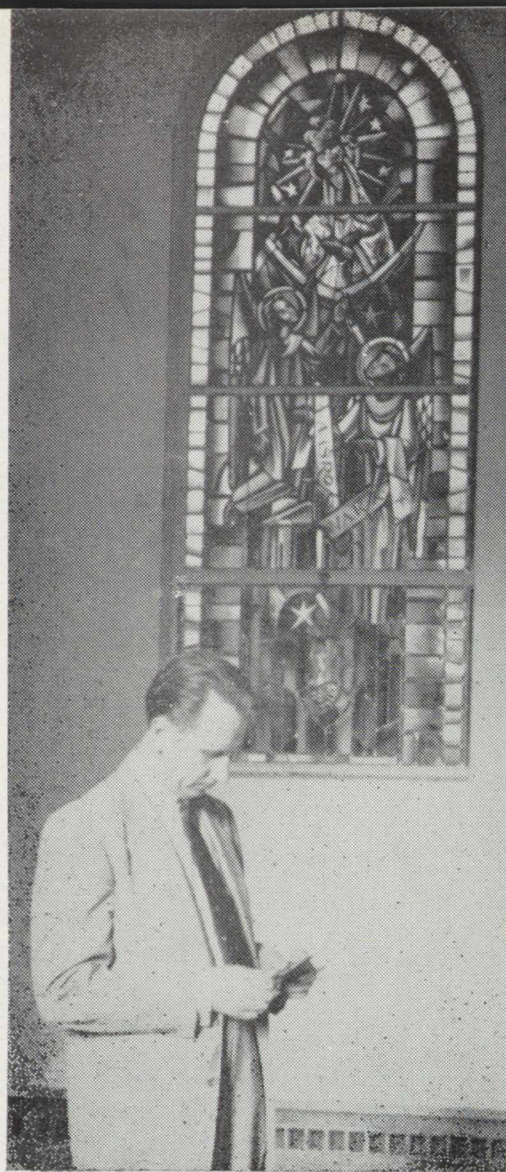
TEACHING STAFF at school of Lithuanistics in Boston, 1955-6.

BOSTONO LIT. MOKYKLOS TĖVŲ KOMITETAS su mokyklos vedėju. Iš k. į d.: K. Adomavičius, vicepirm., J. Venckus, kasin., J. Vaičaitis, mokyklos vedėjas, P. Žičkus, komiteto pirm., V. Dikinienė, sekr. Ignas Vileniškis, narys.

DIRECTOR J. VAIČAITIS (third from left) of Lithuanistics school in So. Boston, Mass., and parent committee.

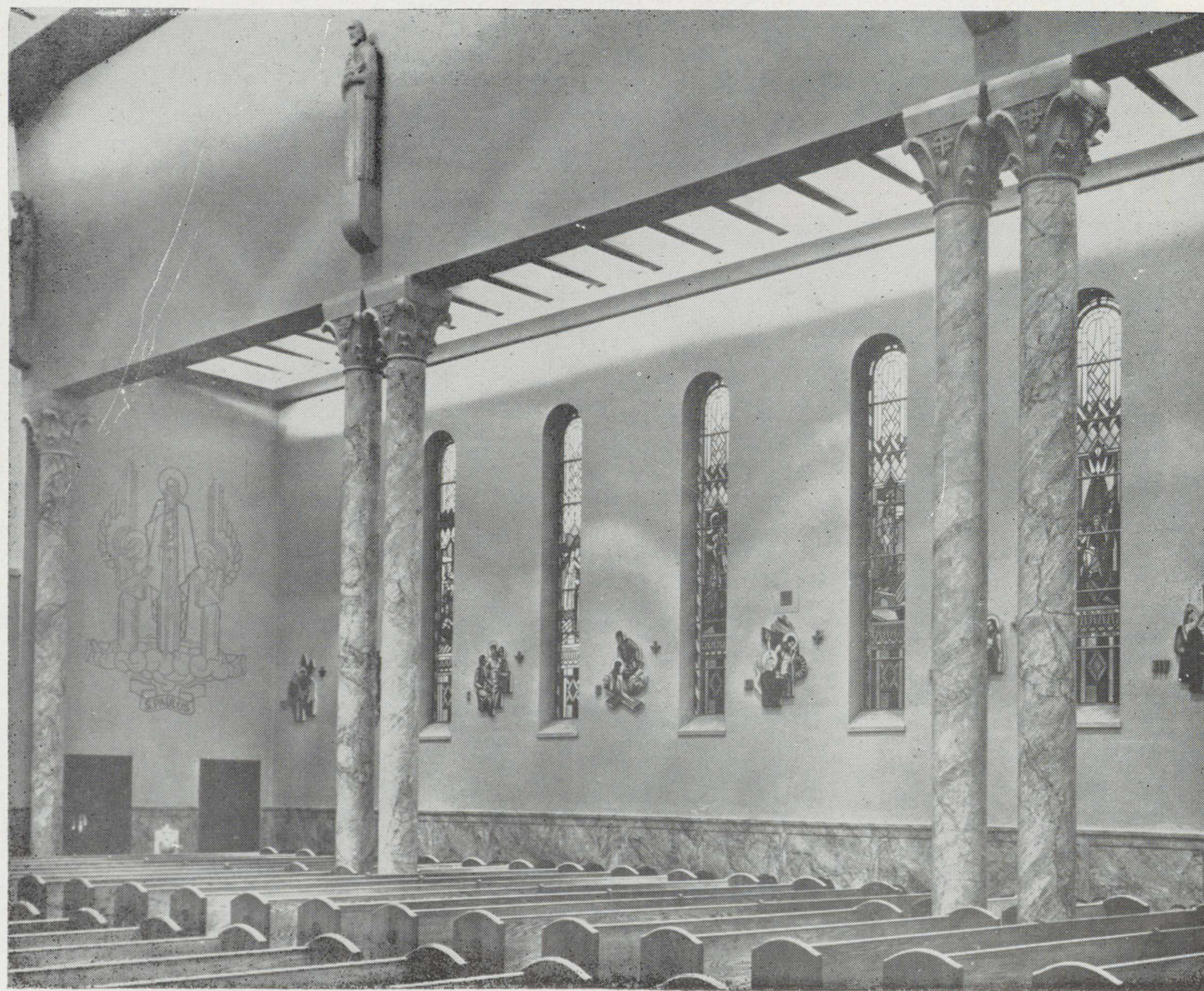
DAIL. KAZYS VARNELIS IR JO DARBAI:
ARTIST K. VARNELIS AND HIS WORKS:

1. Dail. Kazys Varnelis prie savo sukurto vitražo N. Pr. Seserų vienuolyno koplyčioje, Putnam, Conn. Foto V. Adomavičius
2. Žvakidė Apaštaly Karalienės bažnyčioje, Chicago, Ill.
3. Vyskupo sostas, N. Pr. Seserų vien. koplyčioje, Putnam, Conn.
1. Artist Kazys Varnelis shown with stained glass window which he designed for Lithuanian Sisters at chapel in Putnam.
2. Candlestick in Queen of Apostles Church, Chicago, Ill.
3. Bishop's chair in Sisters of Immaculate Convent chapel, Putnam, Conn.

DAILININKAS PUOŠIA BAŽNYČIAS

Kazio Varnelio
Bažnytinio Meno Studija

PAULIUS JURKUS, Brooklyn, N. Y.

Didysis Altorius Apaštaly Karalienės bažnyčioje, Chicago, Ill.

Chicagoje, 8614 So. Vincennes Avenue, dailininkas Kazys Varnelis turi bažnytinio meno studiją, kuri gyvuoja jau septintus metus, dekoruodama lietuvių ir nelietuvių bažnyčias, darydama vidaus įrengimo projektus, statydama altorius.

Pats dail. K. Varnelis yra baigęs Kauno Meno mokyklą, vadovavęs Religinio Meno Muziejui, specialiai pasirengęs dekoratyviniam menui. Vienoje baigęs dekoratyvinę-monumentalinę tapybą. Likimo ironija buvo tokia, kad šios rūšies studiją jam teko atidaryti Amerikoje, ne Lietuvoje, kur ji buvo itin reikalinga. Juk Lietuvoje ilgus amžius bažnyčias dekoravo svetimieji. Gi nepriklausomybės laikais savieji lietuviai menininkai dar buvo maža tepsiruošę, be tradicijos, ir jiems sunkiai patikėdavo didesnio masto uždavinius. Dalį provincijos bažnyčių dekoravo liaudies menininkai—dekoratoriai. Ir dailininko Varnelio tėvas, taip pat Kazimieras, liaudies menininkas, yra išdekoravęs žemaičių Kalvarijos Kryžiaus Kelių 17-tą koplyčią ("Kryžaininkę"), Platielių, Lieplaukės, Gegrėnų bažnyčias.

Tačiau ir čia, Amerikoje, įkurtoji dail. K. Varnelio studija jau yra gražiai užsirekomendavusi ir atlikusi nemažų darbų. Pirmoj vietoj reikia minėti Clevelando lietuvių bažnyčią, baigtą prieš trejetą metų. Bažnyčios visą vidų—altorius, sienų tapybas, vitražus, stacijas, žvakides ir kt. projektavo ir darė dail. K. Varnelis. Po to jis dekoravo tėvų marijonų vienuolyno koplyčią Thompson, Conn., ir pradėjo rengti planus Putnamo Nek. Prasidėjimo seserų koplyčiai. Ją užbaigęs, 1955 m. rudenį, Chicagoje Apaštaly Karalienės bažnyčiai padarė altorių ir sukūrė stacijas. Dabar dailininkas

DAIL. KAZYS VARNELIS:
Vitražai ir Kryžiaus keliai Nesiliaujančios Pagalbos Mergelės Marijos bažnyčioje, Cleveland, Ohio.

Stained glass windows and Stations of the Cross in Lith. church in Cleveland, Ohio, by Kazys Varnelis.

The great altar in the Queen of Apostles Church, Chicago, Ill.

dirba marijonų statomos koplyčios altorius, vitražus ir atlieka Hinsdale marijonų kunigų seminarijos koplyčios dekoravimo darbus.

Visų darbų apžvalga, nekalbant jau apie kiek platesnį nagrinėjimą, reikalauja ištisos studijos, tat šiuo atveju kiek plačiau sustosime tik prie vieno iš paskutiniųjų dailininko darbų—Putnamo seserų koplyčios, kuri yra vieningas dailininko Varnelio ir retas apskritai mūsų bažnyčių dekoravimo mene kūrinys.

Į kuklias architektūrinės formos koplyčion dailininkas norėjo įnešti turtingesnį pasaulį, išeidamas iš modernaus liturginio meno principų bei idėjų. Tačiau šis modernizmas nėra kraštutinis, — jis suglaustas į galimai prienamesnes formas, per daug "negąsdinant", konservatorių ir neardant tikinčiųjų jausmų. Sakytume, tai yra evoliucijos kelias—atsipalaidavimas iš senų, nubanalintų, naičiai suidealinto realizmo formų.

Patį koplyčią skirta Marijos garbei, tačiau didžiajame altoriuje matome kryžių. Čia ir ryškėja dabartinės liturgijos mintis—koncentruotis į kryžių. Šiuo atveju vienuolynai griežtai laikosi liturginių nuostatų. Marijos garbei čia skirtas vienas šoninis altorius ir 10 vitražų.

Pačiame centre labiausiai išryškintas kryžius, nusileidęs viršum altoriaus. Nukryžiuotas, padarytas iš kietojo gipso, savo išraiška mena daugiau triumfuojantį Kristų, ne kenčiantį, jo formos—romaninio stiliaus; iš šio, romaniškojo, stiliaus, iš ankstybesniųjų krikščionybės amžių nuotaikos ir sklaidžiama visa vidaus dekoracija; kartu jungiama ir šių laikų tikrovė—modernizmas, pačioje ornamentikoje vykusiai ir salkingai panaudojant ir lietuviškuosius motyvus.

Didelis kaip formos, taip ir turinio atžvilgiu darbas koplyčioje yra vitražai. Kiekvienas jų išpintas gausiais mūsų krašto istorijos motyvais. Štai prie Pažaislio Marijos stovi Pacas, vienuolyno įkūrėjas, taip pat vienas vienuolis kamendulis. Yra ten ir Pažaislio bažnyčios modelis ir senosios Lietuvos herbas. Žemaičių Kalvarijos vitražas randame ir dominikonų vienuolį, ir Kryžiaus kelių koplytelę, ir žemaičių herbą—

DAIL. KAZYS VARNELIS
Didysis altorius ir šoninis Šv. Juozapo altorius N. Prasidėjimo Seserų vienuolyno koplyčioje, Putnam, Conn.
Great altar and side altar of St. Joseph in the Sisters of the Immaculate Conception Convent chapel, Putnam, Conn.

mešką. Vilniaus šv. Jono Marijos vitražas įjungtas ir studentas (ši bažnyčia yra senojo universiteto dalis), ir jėzuitas, jėzuitų ženklas, bažnyčios fasadas. Istorinis fonas rišamas su vietos fundatoriais, kokių stebuklu, įvedant bažnyčios modelius. (Šiuos istorinius pagrindus organizuoti dailininkui padėjo kun. Yla.).

Vitražai buvo atlikti vietoje, pačioje bažnyčioje. Stiklas importuotas iš Prancūzijos. Prie vitražų darbų dail. Varneliui padėjo dail. J.

Daugvila ir J. Groen (olandas). Šiaip jo studijoje prie kitų darbų yra bendradarbiavę: V. Kašuba, R. Modzeliauskas, V. Petravičius, M. Krasauskas, R. Fillou (čekas) ir kt.

Kai saulė liejasi pro vitražus, kai jie sumirgulinuoja melsvomis spalvomis, nutįsdami į altorių, čia pergyveni pakilią nuotaiką. Čia ne tik gražu, bet—svarbiausia—vieninga: viskas čia padaryta vieno menininko—nuo rakto, nuo žvakidės, skambučių iki altoriaus, iki vitražų. Darbas at-

liktas kruopščiai, gerai pažįstant ir valdant techniką.

Ta proga tenka pasidžiaugti, kad pamazu darome pažangą ir bažnyčių puošimo mene. Ir reikia linkėti, kad kuo daugiau bažnyčių pasipuostų tuo iškilmingu, lietuvių menininko sukurto menu. Dailininkas Varnelis šioje srityje užsielpo vieno iš pradininkų vardą.

Liaudies menininko Kazimiero Varnelio nuotrauka įdėta šio nr. 26 psl.

Frontininkai Waterbury, Conn., sausio 21-22 įvyko Rytinių Pakraščių Liet. Fronto Bičiulių konferencija. Kalba Juozas Brazaitis. Prezidiumą sudarė (iš k. į d.): J. Baužys, N. Y., Pr. Pauliukonis, Worcester, Mass., Dr. J. Girnius, Boston, Mass., R. Babarskaitė, Brooklyn, N. Y., Bajelytė; Waterbury, Conn. Suvažiavime iškeičta Fondo mintis tuoju gavo 1.500 dol. pradžia, kurią sudėjo dalyviai. Friends of the Lithuanian Front organization met in Waterbury, on Jan. 21-22. Foto V. Maželis.

"Draugo" klubas Chicago, Ill., iš "Draugo" bendradarbių klubo banketo. Matyti žymūs svečiai (iš k. į d.): K. Smilga, kun. Dr. A. Juška, kan. F. Kapočius, vysk. V. Brizgys ir Ben. Babrauskas, L. Rašytojų Dr. pirm. Stalę sebi "Draugo" red. L. Šimutis. Some of guests attending the Lithuanian Daily Draugas conference. Foto A. Gulbinskas.

Dramos premija Darbininko administratorius Tėvas Prakapas įteikia 500 dolerių premiją Antanui Škėmai, laimėjusiam už dramą "Žvakidė". Konkurse dalyvavo 22 autoriai. Dešinėje ceremonijas stebi komisijos nariai Jonas Aistis, Pr. Naujokaitis ir Paulius Jurkus. Prize for the best Lith. drama went this year to A. Škėma for "The Candlestick". Foto V. Maželis.

Medellin

Vasario 16 minėjime dainuoja solistė Birutė Čypienė. Graži Belles Artes salė buvo pilna lietuvių ir svečių kolumbiečių. Kalbėjo Agronomijos fakulteto dekanas kun. N. Saldukas, paskaitą laikė dr. A. Castrillono. Išvakarėse Medelline radijas davė kun. M. Tamošiūno sudarytą montažą.

Soloist Birutė Čypienė gives musical program at Lithuanian Independence Day ceremonies in Medellin, Columbia.

VEIDAI IR VAIZDAI

Winnipeg, Canada Senųjų emigrantų sūnus Alfredas Daubaras ir naujųjų emigrantų duktė Saulė Šmaižytė, sukūrė lietuvišką šeimos židinį, šypsosi fotografui.
Old and new Lithuanian Canadians make up family in Winnipeg.

Detroit, Mich. Lietuviškai dekoruotas langas Wayne univ. studentų centre. Un-tas turi 20,000 studentų. Tautodailės parodėlė truko 2 savaites. Rengėjos — Danguolė Šeputaitė ir L. Petrauskaitė, tragiškai žuvusi po poros dienų parodai užsidarius, iš paskaitų skubėdama namo, kad dar tą patį vakarą eksponatus grąžintų savininkams.
Lithuanian window in student center at Wayne University.

Baleto menas Brooklyn, N. Y., sausio 8 d. "Operetės" choras pastatė 3 pav. operetę-montažą, "Joninių Burtai", kuriame šoka baleto artistai St. Maziliauskas ir Kalinauskaitė. Dekoracijos Juodžio.

THE OPERETTA CHOIR of Brooklyn, N. Y. presented a three-tableau montage in which Ballerinas S. Maziliauskas and Kalinauskaitė danced. Stage decorations were by Juodis.

Studentai Rytinių Pakraščių studentų Studijų Dienose, kurios įvyko š. m. vasario 4-5 d. d. New Yorke, diskusijų vedėjai. Iš k. į d.: V. Kleiza, Urbana, J. Bilėnas, N. Y., Šilbajoris, N. Y., A. Vedeckas (moderatorius), N. Y. ir N. Zobarskaitė, N. Y.

Lithuanian students in East gather in general conference in New York, Jan. 4—5. Shown here are discussion organizers.

DR. JONAS PUZINAS, Philadelphia, Pa., pernai metų gale sulaukęs 50 metų amžiaus, tarp draugų, susirinkusių pasveikinti iš arti ir toli. Jų tarpe matyti dr. Pr. Skardžius, dr. V. Maciūnas, inž. Jurskis, V. Trumpa, A. Mažiulis, B. Raugas ir kt. Foto E. Jakaitis
FRIENDS GATHER to observe 50th birthday of Dr. J. Puzinas, Philadelphia, Pa.

KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI

— **Dr. G. Valančius**, neseniai atsikėlęs į Los Angeles iš Chicago, kovo 11 Los Angeles L. Mokslo Institute skaitė paskaitą apie Lietuvos Vakarų sienas.

— **Muzikas Juozas Ažuolaitis**, Hollywood, Calif. išrinktas vadovauti Los Angeles Liet. Fronto Bičiulių būreliui, kuris kovo 10 pradėjo savo organizuotą veiklą.

— **Dail. A. Rūkštelė**, Los Angeles, kovo 18 d. skaitė paskaitą apie M. K. Čiurlionio kūrybą. Paskaita gausiai iliustruota Čiurlionio paveikslais.

— **V. Kazlauskas**, Los Angeles, išrinktas ALRK Federacijos Los Angeles sk. pirm.

— **Stėponas Dėringis**, AL Tarybos ir parapijos komiteto narys, Los Angeles, Calif., kovo pradžioje sunkiai susirgo ir paguldytas Veteranų ligoninėj.

— **Pranas Dirgėla**, Los Angeles, Calif., išvežtas į St. Joseph ligoninę, Burbank, Calif.

TREČIĄ SEKMADIENĮ PO VELYKŲ Los Ange'ės ir apylinkių lietuviai

vyksta į "Lietuvių Dienų" rengiamą solisto **Stasio Baranausko KONCERTĄ** ir vietos rašytojų **Literatūros vakarą**, liet. parapijos salėje, 4 val. popiet.

Iš toliau atvykusių ir visų kitų patogumui tuojau po pamaldų pradeda veikti valgykla su šiltais ir šaltais gėrimais.

Po programos bus šokiai, kuriems gros Krašto kapela.

Biliety kainos: 1,50 ir 1 dol.

Vakarą rengia "Lietuvių Dienų" redakcija, norėdama savo skaitytojams ir visiems lietuviams suteikti progos išgirsti geriausią išeivijoje lietuvių dainininką tenorą Stasį Baranauską, kuris netrukus išvyksta į Europą pagilinti dainavimo studijų. Ta pačia proga klausytojai turės malonumo išgirsti gyvą mūsų rašytojų žodį.

Visas vakaro pelnas bus skiriamas LD iliustracinei pusei patobulinti.

Gen. St. Raštikio "Kovose dėl Lietuvos" abu tomus užsisakė:

V. Paulionis, Toronto, Canada, A. Mažiulis, Brooklyn, N. Y., Rev. A. Sabas, Sudbury, Can., A. Novickis, Brooklyn, N. Y.,

KNYGOS IŠLEISTOS LIETUVOJE

Turime
įvairių lietuvių kalba knygų,
išleistų Lietuvoje.

Dabar galima įsigyti. Prašome pareikalausti katalogo veltui adresu:

IMPORTED PUBLICATIONS &
PRODUCTS

4 West 16th Street
New York 11, N. Y.

LIETUVIŲ DIENAS
užsisakykite pas

Jonas Gaidys — John's Studio
WATERBURY, CONN.

899 Bank St. * Tel. PL. 6-6274
Čia gaunamos visos "Lietuvių Dienų" išleistos knygos.

FOTOGRAFUOJU

spalvotai ir paprastai vestuves, parengimus, portretus ir kt. Perfotografuoju ir taisau senas fotografijas. Ryškinu filmus. Parduodu kameras ir filmus. Taisau foto ir kino kameras.

LD LEIDYKLOS PRANEŠIMAI

— **J. Vaitauską**, anksčiau gyvenusį Kearny, N. J., o prieš kiek laiko persikėlusį į Cleveland, Ohio, ar apylinkę, prašo atsiliepti LD-ny leidykla. Žinantieji Vaitausko adresą maloniai prašomi pranešti adresu: Lietuvių Dienos, 9204 So. Broadway, Los Angeles 3, Calif. Iš anksto dėkojame.

— Buv. LD platintojo **L. Baltrūno**, gyv. 295 Huddle St., Abbotsford, N. 9, Vic., Australia, platinimo įgaliojimai už neatskaitymą nuo šios dienos atšaukiami.

WINDSOR, ONT., CANADA, LIETUVIAI Vasario 16 minėjo vasario 19, sekmadienį. Nuotraukoje matome iš k. į d.: svečią iš Washingtono paskaitininką pulk. K. Škirpą, Eug. Pakauskienę, Birutę Rackaitę ir Vyt. Barisą, LB-nės W. apyl. ir IV Kanados Lietuvių Dienai ruošti pirmininką. (Šventė įvyks rugsėjo 1-3 d. d. Windsor, Ont.).

K. ŠKIRPA, (left) SPEAKER FROM WASHINGTON and some of guests at Lith. Independence Day ceremonies in Windsor, Ont., Canada.

●SKAITYTOJŲ LAIŠKAI●

Arg.?

Pora neesminių pastabų dėl LD. Argi būtų buvusi P. Rimkūno tokia novelių knyga (rankraštis?) Kruojos Dukterys, kaip kad Pažėraitės reportaže rašoma?

Gal inž. Stankus ir buvo prieš porą metų Chicago inž. pirm., bet jau pernai pirmininkavo Jurkūnas, o šiemet Mulokas!

B. B.
Cicero, Ill.

Red. prierašas. Rašytojas P. Rimkūnas, žuvęs vienoje per bombardavimą, savo parengtą naują novelių rinkinį "Kruojos Dukterys" paliko rankraštyje. Jį, kaip ir kitą rašytojo palikimą, greičiausia turi giminaitis A. Brazdžiūnas.

Čia dedame naująjį Chicago skyriaus ALIAS pirmininką.

Inž. arch. J. Mulokas, prie savo modelių. Kairėj jo planuota Lurdo grota Kennebunk Port, Me., pranciškonų vienuolyno sode (žiūr. LD 1953 m. Nr. 9 virš.), dešinė — Chicago liet. bažnyčia (žiūr. š. m. LD Nr. 2 II virš.).

Foto B. Lungys.

LITHUANIAN AMERICAN COUNCIL OFFICIALS ATTEND GOV. CHRISTIAN HERTER of Massachusetts as he signs proclamation on Lithuanian Independence Day. Left to right: Joseph Arlauskas, President, ALT Boston Branch, Ignas Vileniškis, Stanley Michelson,

Editor of "Ke'eivis", and Attorney John J. Grigalus, National Vice-president of ALT. ALT BOSTONO SKYRIAUS valdyba pas Massachusetts gubernatorių Ch. Herter, kuris šių metų Lietuvos Nepriklausomybės minėjimo proga pasirašo Liet. Dienos proklamaciją.

Lithuanians Add to Canada's Growth

By ROBERT W. KEYSERLINGK, Montreal, P. Q., Canada

The establishment, growth and development of the Canadian population of Lithuanian origin is of particular interest as throughout Canada and the United States Lithuanian Independence day is celebrated.

The first records seem to show that there were four Lithuanians who arrived from Scotland in 1904. They had left their native Lithuania in north eastern Europe to become miners in Scotland.

It was in 1906 that the first larger group of fifty younger men, unwilling to undergo compulsory military service in the Russian armies, for Lithuania was then still part of Russia, arrived in Canada.

First Large Influx

Then between 1906 and 1915 the flood began to mount and a total of some 3,000 settled mainly in Montreal and Toronto although they had originally come out on contracts and were brought West, where they served their contracts and then came to the large cities.

A second large wave reached Canada between 1923 and 1928 which swelled the number of Lithuanians by another 5,000. This wave distributed itself between Montreal, Toronto, Hamilton, Sault Ste. Marie, Sudbury and Vancouver.

The largest single immigration wave of Lithuanians is the post-war group which came in mostly between 1947 and 1950, although

individual ones are still coming in. They recruit themselves from amongst those who fled their homeland after its occupation by communist invaders. This group is estimated at around 7,000.

The total population of Lithuanian origin in Canada is estimated at around 25,000. There are more than 1,000,000 in the United States.

Integration

It is not so much their number which impresses as the way in which this particular group has been able to integrate itself into its new surroundings and the conscious effort at integration that has been made by them as a group.

The first parish for Lithuanians, who are over 90 per cent Catholic, was established in Montreal in 1914 by Rev. Vysnauskas. With the coming of the second group after 1915 a second parish, St. John Baptist on Dundas St., in Toronto, was established.

The last group of immigrants permitted the establishment of four new parishes, of which one is in Montreal, Our Lady Aid Of Dawn, and one in Toronto, the Resurrection, and one each in Hamilton and Winnipeg.

Aside from that there are seven missions spread as follows: London, Simcoe, Windsor, Sudbury, St. Catherines, Edmonton and Vancouver.

LITHUANIAN COMMITTEE receives mayor's Lithuanian Independence Day proclamation on capitol steps, Newark, N. J. L. to R.: Rev. Totoraitis, Mayor's Deputy Carlin, Mrs. I. Trečiokas, Christina Korbet and Rev. Kelmelis. Second row: Albinas Trečiokas, Dūlinskas and V. Dilis.

NEWARKO LIETUVIŲ KOMITETAS prie miesto Rotušės gauna Vasario 16 proklamaciją.

Lithuanian Press

There are two newspapers published, one weekly in Toronto, under the able editorship of Dr. A. Šapoka which is definitely Catholic in inspiration, and the other in Montreal of a more general national character as well as several religious periodicals. There is also a Lithuanian language communist weekly published under subsidy of the communist party, with a straight Moscow party-line, and with an encouragingly small circulation.

The communists have lately subjected the Lithuanian immigrants as all other immigrants from countries presently occupied by the Soviets to a veritable barrage of propaganda and offers to return to their homeland. All this is being carried on through officially accredited communist representatives in Canada, either diplomatic or consular, with aid from direct mail campaigns from behind the Iron Curtain names, being supplied by fellow-travelers in Canada. There is not one known case of a Canadian Lithuanian succumbing even to family black mail which is being used by threats to relatives of home.

Last year the first Canadian Lithuanian Congress met in Montreal with delegates arriving from all over Canada and also from the United States. They were welcomed by the Mayor of Montreal at the Chalet and a Mass was sung by His Eminence Paul Emile Cardinal Leger with over 5,000 crowding into the Church. The final total attendance was over 10,000 delegates. The

next Congress is scheduled for Niagara, Ont.

In the Field of Education

One of the interesting features of this group is the immense effort put forward in the field of education

both by individuals teaching at Canadian Universities and the high attendance at Canadian schools and the universities by these immigrants' children. They have made a great contribution in supplying men and women of outstanding background now teaching at Canadian Universities. Amongst them one only needs to mention Dr. Pajauskas-Ramunas at the University of Ottawa, Dr. Vytautas Pavelanus formerly of the Pasteur Institute in Paris at the medical faculty of the University of Montreal, Dr. Bronius Pavelaitis (Povilaitis? ED.) in agriculture at MacDonald's College, and the work of Miss Sidlauskas (A. šidlauskaitė —ED.) in child pedagogy, also at the University of Ottawa. Many children of the immigrants who arrived penniless are today studying at universities and 60 per cent of them have gone through or are going through high school.

Students of Language

In order to assist integration into their new community special classes have been established, in Montreal for example, on Saturdays not only to teach Lithuanian but also French to children attending English-language schools, since efforts are being made to become bilingual Canadians. Amongst the second generation there is an increasing number who have taken up teaching and are today incorporated into the staffs of Catholic schools in many cities.

While the earlier immigrants engaged mostly in artisan trades both cultural and business professions have attracted many of the late settlers. In Toronto, Hamilton and Montreal they banded together into strong credit unions. Many smaller construction firms have been established and lately a large scale lumber operation with ramifications in Montreal, Toronto and Hamilton was launched. (Ensign, No. 18)

ROBERT W. KEYSERLINGK, Publisher of the Canadian publication "The Ensign" and President and Managing Director of the Campion Press Ltd., comes from an old Baltic family of Latvia and Lithuania. (The old Keyserlingks were lords of Velžiai Manor, District of Panevėžys. —Ed.)

R. W. Keyserlingk graduated from the University of British Columbia and took post-graduate courses abroad. A foreign correspondent for many years, in 1942 he became Managing Director of the British United Press. Among Mr. Keyserlingk's honors: Order of Merit with the rank of Commander, Government of Chili; Knight of the Sovereign and Military Order of Malta; Honorary Doctorate in Law, University of Ottawa.

Mr. Keyserlingk's publishing firm, Palm Publishers Press Services, holds world rights to the book "This Was My Choice", by Igor Gouzenko. (See Mr. Keyserlingk's article on Page 19.)

R. W. KEYSERLINGK, redaktorius Montrealy išeinančio savaitraščio "The Ensign", kuris labai palankus lietuviams. Š. m. vasario 16tos dienos numerį šalia paties red. Keyserlingko rašinio apie lietuvių įnašą į Kanados augimą, įdėtas platus, iliustruotas dr. A. Šapokos straipsnis apie Lietuvą.

Keyserlingkų giminė buvo savininkai Velžių dvaro Panevėžio apskrityje. Senasis Keyserlingkas kalbėjo gražiai lietuviškai.

THESE MEMBERS OF THE LITHUANIAN AMERICAN COUNCIL in New Jersey made arrangements for Governor Robert Meyner to issue proclamation on Lithuanian Independence Day, Feb. 16. L. to R.: (seated): Mrs. I. Trečiokienė, Gov. Robert Meyner, Christina Korbet. Standing: J. Sakevičius, Pranas Vaškas, Andrew Salvest, Charles Howell, ALT New Jersey Chapter Pres. Kazys Paulis, Anelė Paulis and Galinaitis.

NEW JERSEY ALT komitetas, kuris parūpino gubernatoriaus Vasario 16 proklamaciją.

CONGRESSMAN HILLINGS came especially from Washington to address Southern California Lithuanians at mass meeting on Independence Day observance, Feb. 18, in Los Angeles.
L. to R.: Miss D. Karaliūtė, Congr. Hillings, Miss O. Miliauskaitė.

KONGR. HILLINGS, atvykęs iš Washingtono į Los Angeles Vasario 16 minėjimą, surengtą ALT Los Angeles skyriaus.

HILLINGS PROUD

OF PATRIOTISM OF LITHUANIAN AMERICANS

Hon. Patrick J. Hillings of California addressed the following message to Congress on Feb. 16 Lithuanian Independence Day. (Congressman Hillings also delivered a speech to Lithuanians of Los Angeles on February 18, 1956. —ED.)

"Lithuania is a country with a rich, historical background. It was an independent state as far back as the 12th century and at one time comprised a vast area of Eastern Europe. Since 1940, however, the valiant people of Lithuania have been under the domination of the Soviet Union. The legal government of Lithuania as well as those of its neighbors, Latvia and Estonia, was deposed by the masters of the Kremlin and Lithuania is now incorporated as part of the Soviet Union with attendant terror and loss of freedom. Since the Reds have taken over Lithuania, hundreds of thousands of these brave people have been deported to slave labor camps.

On Saturday night, February 18, 1956, I had the honor to address a group of fine, patriotic Americans of Lithuanian extraction who belong to the Lithuanian-American Society of Los Angeles. The president of the society is Mr. Anthony F. Skirius.

Mr. Speaker, I believe that our country can well be proud of the patriotism of the Lithuanian Americans and their devotion to our principles of freedom and justice. It is my hope that once again Lithuania may be free and throw off the yoke of Soviet slavery."

Telegram From Senator DOUGLAS

WASHINGTON,
1956 Feb. 11 AM 11

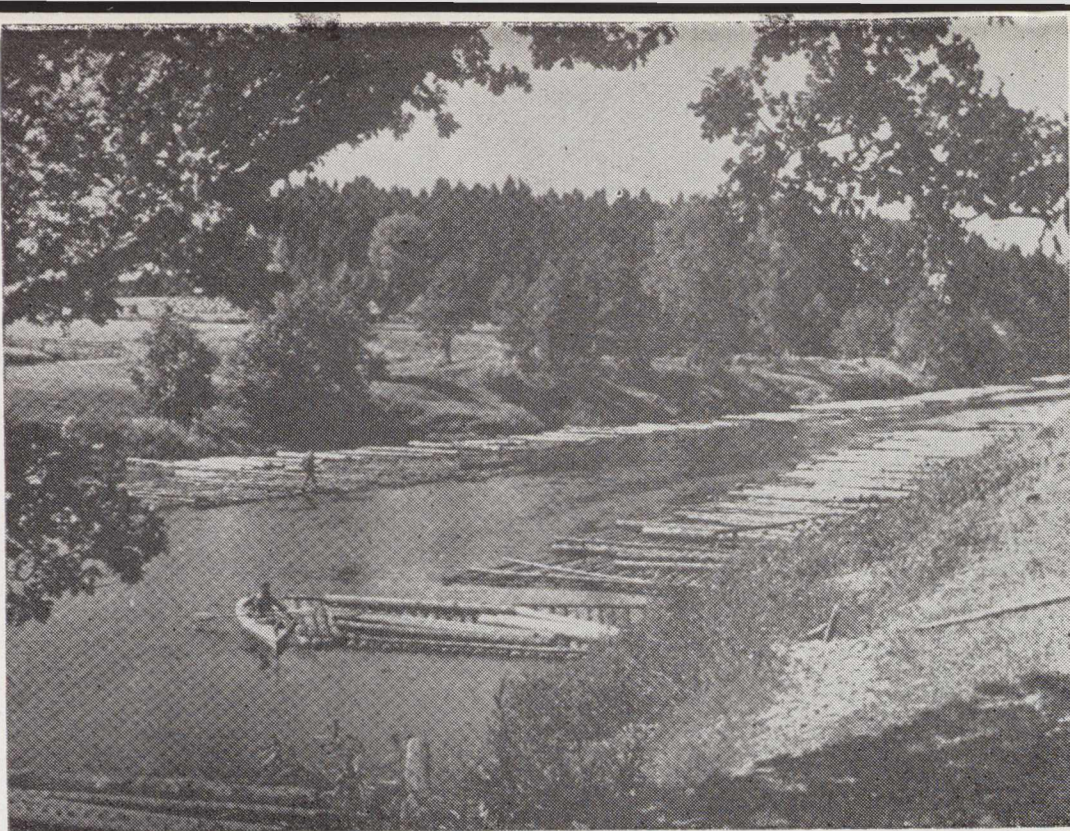
"Two years ago at a similar meeting I promised I would introduce a resolution in the Senate which would refuse to recognize the Russian seizure of Lithuania and the other Baltic States. I did this and some weeks later the Senate approved my resolution. I now wish to tell you that when the foreign aid appropriation bill comes up I shall present an amendment appropriating an amount equal to one half of one percent of the total

(Concluded on Page 25)

GOVERNOR OF RHODE ISLAND issues Feb. 16 proclamation. Seated at the desk in his office is Governor D. J. Roberts. L. to R.: Miss Julia Meciunas, Miss Barbara Cyronak, Rev. J. A. Vaitekunas, pastor of St. Casimir's Church Providence, R. I., Mrs. V. G. Mathieu, Miss J. Vaitkunas, Rev. A. A. Jurgelaitis, O. P., member of the faculty of Providence College, Mr. J. Beinoris and Mr. V. G. Mathieu.

R. I. gubernatorius D. J. Roberts, paskelbęs Vasario 16 d. proklamaciją su delegacija, pas jį atsilankiusia.

ŠVENTOJI ties Anykščiais. Joje matyti plukdomi sieliai.
ŠVENTOJI RIVER near Anykščiai, Lithuania.

THE FOREST OF ANYKSCIAI

By ANTANAS BARANAUSKAS

Translated from the Lithuanian

By NADAS RASTENIS

(Continued from last issue)

Hissing? A snake warns his heedless foes.
Rippling? The Šventa **) murmuring flows.
Quacking? The wild geese play in the brook:
A clacking stork wades a marshy nook;
The ducks cry, "Quack, quack", gay and elate;
And the male hoopoe cheers his sweet mate
And children, "Hah, hah, hah! Papa speeds
To bring you, dear ones, flies, worms, and seeds."
Look! The gay cuckoo sends to the sky
His mingled notes of laughter and cry.
Strains of the golden oriole burst,
"Eve, Eve, keep your herd out of the hurst!"
Rail chirps, "True, true am I to my mate",
And all the feathered songsters dilate
Their breasts, dispelling the woodland's hush:
Robin, wren blackbird, bull-finch, jay, thrush,
Black grouse, and magpie, strive to prevail:
Laugh, twitter, warble, screech, chat, and wail.
Yet above all the notes, scales, and strains,
The nightingale's voice most clearly reigns:
Notes high and mellow, trills sweet and long,
Reaches the heart like the Lithuania's song.
When all the woodland's voices combine,
Each bird and leaf sings the song divine,
Aiding the holy musical blend,
That rhymes without a leader's command.
What strings or voices create those chords,
Is beyond any mere mortal's words.
Just as the flowers color the lea,
So in the forest voices spread glee.

THE RESTFULNESS OF THE FOREST

Ah, in the by-gone days this green wold,
Rest and contentment used to enfold.
Such a delight, bliss, peace, joy, and ease,
Shade, beauty, comfort, shelter, and breeze,
This ancient forest used to ally,
Men here shed tears oft knowing not why,
Feeling the rapture of heart's repose,
And all the blessings, so near, so close.
Like pearly dew drops sent by the sky,
Tears wet bright faces, moisten glad eye;
Deep by the forest's beauty imprest,
Sways, like a woodland, each sighing breast.
The weary soul here finds real repose,
The heart but tranquil ecstasy knows.
That's why tears mingle with smiles and sighs,—
That is whence dreams and poems arise.
Lo, all has vanished! Look, on the plain
But a few stunted pine trees remain.
If this burnt fallow, this useless plain,
Brings olden mem'ries to heart again:
As if the rotted stumps dress in green,

As if the living fresh leaves convene;
As if the barrens, sorry and sad,
Mushroom-bespeckled moss carpets spread:
As if the incense rise from the brush,
As if the breezes mingle with hush;
As at the dawn of its olden days,
It seems the forest rustles and sways.
If on these barrens memories dear
Make the benignant wood re-appear —
Then what a joy and restfulness held
This living, wide, and beautiful weald,
When these bare plains were covered and green,
When mighty ancient stumps still were seen;
When daddocks, yards thick, centuries old,
As elders tell us, lay in this wold;
When mighty oaks, pines, ash trees, and firs,
Stood here for many thousands of years;
When bears and boars strolled sniffing around
And, in the thickets, aurochs were found.
Where is the forest that once here stood?
Who devastated this sacred wood?
Perhaps Jogaila ***) , who took Christ's creed,
The doom of that old woodland decreed,
Forcing the people of this fair land
To shun the gods of their Fatherland.
Later, on these plains, 'tis often told,
Again grew pines a century old;
Thick, high, straight, yellow, candle-like, gay,
Whose tops once more in the wind would sway.

THE OAKS

Old men recall still when on this land
Oak boscage rose from the stumpy sand;
When sturdy, reed-like, green as a rue,
Strong-rooted, hardy young saplings grew:
Lithuania's sacred oaks rose serene,
The autumn's red leaf met springtime's green.
Clad in warm moss the tall oaks steadfast
Bravely endured the harsh north wind's blast.
Then once again was wasted this wood;
Long years the stumpy plain idle stood.
Near the Puntukas ****), in the green leas,
All oaks were revered as sacred trees. (To be continued)

**) Šventa (Shven-tah: full name being Šventoji, Shven-toh-yee: Holy) river..

***) Jogaila (Yoe-ghi-lah: in English usually written Jagellon), a Lithuanian duke, who married (about 1386) the Polish queen, Hedwig, embraced Christianity, and became the ruler of the united Lithuanian-Polish state. But later Lithuania denounced that union so unfortunate to Lithuania.

****) Puntukas (Poon-too-cus), a rock on the site of the ancient Forest of Anykščiai. It being the largest rock in Lithuania, it is said that an angry devil was carrying this rock late at night, intending either to demolish the Church of Anykščiai, or to dam the Šventoji River and to flood the town of Anykščiai. But when the satan approached the sacred oaks in the forest of Anykščiai, and heard the cocks crow, the evil spirit had to depart for the infernal regions, dropping the rock then and there.

This story, which speaks about the pagan sacred oaks and the Christian church, apparently originated in the days when the Lithuanians were still mixing their old faith with the new.

PUNTUKAS, akmuo Anykščių apylinkėse, minimas A. Baranausko "Anykščių šilėlyje".
STONE PUNTUKAS in Neighborhood of Anykščiai. (See above) Photo L. Briedis.

LITHUANIAN WAR VETERANS IN CHICAGO

A. WARNER CONGRATULATING J. L. PAUKŠTIS for his splendid record of service in the American Legion. L. to R.: J. A. Wagner, National A. L. Commander, A. Grigas, Sr. Vice Commander Darius Girėnas Post, J. Kamin, Commander Darius Girėnas Post, J. L. Paukštis, 4th District Commander, E. Apke, Darius Girėnas Post.

J. L. PAUKŠTIS už veiklą veteranų legionui sveikina komanderis J. A. Wagner.

DON VARNAS AMERICAN LEGION POST OFFICIALS past and present. L. to R.: A. Anderson, former Commander, B. Jonikienė, formerly head of women's unit, A. Zaleski, present head of women's unit, and P. Mosteika, present Commander.

DON VARNAS veteranų posto buvusieji ir dabartiniai vadovai.

THESE A. L. OFFICIALS attended a recent Charity Ball for disabled veterans, which was sponsored by J. L. Paukštis.

Left to right: G. P. Dwyer, Assistant Dept. of Ill. Adjutant, E. Miller, 4th District Sgt. at Arms (member of Don Varnas Post), M. Aplebaum, Cook County 1st Division Commander, G. J. Jonikas, 4th District Commander (Darius Girėnas Post), H. A. Cummings, Senior Vice Commander, Dept. of Illinois, Alphonse Wells, Judge Advocate Cook County (Darius Girėnas Post).

A. L. pareigūnai labdarybės baliuje, kurį surengė J. L. Paukštis.

LITHUANIAN WAR VETERANS

Ed. Šulaitis, Cicero, Ill.

Lithuanian war veterans in Chicago are organized into two American Legion posts, Darius-Girėnas and Don Varnas, and have about 1,500 members. The first of these is named after the ill-fated trans-Atlantic fliers; the other carries the name of a Chicago veteran killed in World War II.

The Darius-Girėnas and Don Varnas posts are two of 17,000 similar American Legion posts throughout the country. The total membership is 2.8 millions. The American Legion, largest war veteran organ-

(Cont. on next page)

JOHN L. PAUKŠTIS appearing on one of the largest TV programs in Chicago, the Jim Moran Courtesy Hour with Jim Moran.

J. L. PAUKŠTIS vienoje iš didžiausių Chicago televizijos programų su jos vedėju Jim Moran.

JOHN L. PAUKŠTIS, 4th District A. L. Commander, presents a citation to **A. Anderson**, Past Commander of Don Varnas L. A. Post 986, for his Post's outstanding membership drive during this past year.

J. L. PAUKŠTIS sveikina Don Varno posto Buv. komanderį A. Andersoną už jo posto pasižymėjimą naujus narius verbuojant 1955 metais.

ization, celebrates its 37th birthday during this month of March. It was founded in 1919 in Paris, France.

The motto of the American Legion is "For God and Country" and its aim is to make these words a reality. Another important aim of the Legion is to fight and oppose Communism.

Because of these high aims the Lithuanian war veterans of Chicago have enthusiastically joined in the work of the Legion. A number of Lithuanians occupy responsible positions in the organization. One such Lithuanian is Jonas L. Paukštis, head of the Legion's 4th District with 41 posts. He was formerly in command of Darius-Girėnas post and will shortly become candidate to the position of chief of Cook County. Other Lithuanian officials in the American Legion 4th District include Jurgis Jonikas and Alphonsas F. Wells.

Handiwork Exhibit

Dr. J. Harry Adams, school superintendent, and others inspect Lithuanian handiwork at public library exhibit, Feb. 12, in Elizabeth, N. J. Right: Rev. J. Karalevičius, left: Irena Veblauskienė, St. Dzikas and Ona Budnikienė.

Elizabeth, N. J., vasario 12 d. viešosios bibliotekos salėje surengtoji lietuvių tautodailės parodoj mokyklų superintendentas Dr. J. Harry Adams domisi eksponatais, kurių buvo labai įvairių, retų, senų ir kaip pav. 1802 m. knyga su Lietuvos žemėlapiu.

It is interesting to note that recent Lithuanian arrivals to this country, war veterans, are joining the American Legion. Of these, about 100 belong to the Don Varnas post.

American Legion membership grows stronger from day to day.

ADOMAS GALDIKAS ART EXHIBIT

Artists and onlookers shown at opening of Adomas Galdikas art exhibit this year in New York. Left to Right: Contessa De Grandprey, artist Vitkauskaitė-Merker, artist Urbaitytė, Mr. Merker, artist Arbut Blatas, Mr. Feigel, Feigel Gallery director, Mrs. Feigel, artist Adomas Galdikas and his wife, Eng. Novickis, artist Kašubienė, Mrs. Khachatuzian, sculptor Kašuba, sculptor Kai-riūkštytė-Balčiauskienė, writer Paulius Jurkus.

MENININKAI dail. Adomo Galdiko parodos atidaryme.

Foto V. Maželis

LITHUANIANS MAKE NEWS

A second corrected edition (Vol. I) of Archbishop J. Skvireckas' Lithuanian translation of the Bible has been published by the Rev. Dr. J. Končius at Rome. The first edition of the Bible was destroyed by the Communists in Lithuania. Archbishop Skvireckas has also translated the Gospel and the Acts.

The Lithuanian Writers Society awarded the 1955 prize for literature to Henrikas Radauskas for his collection of poetry "The Song of Winter" (see Lithuanian Days, Feb. 1955). This year runner-up was book of verse "Open Seas", by Leonardas Andriekus.

Fraenkel's Lithuanian Etymological Dictionary will consist of six parts. The dictionary is being published by Carl Winter Universitaetsverlag, Heidelberg, Germany.

Dr. A. Liaugminas, recently arrived from Columbia, teaches French Language and Literature at Loyola University, Chicago, Ill.

Juozas Daubėnas, graduate of the American Drama Academy in New York, appeared in a television movie "I Spy", in which he played a German. The movie was widely televised.

A photo reproduction of V. Kasiulis' "The Model" is featured in the art book "7 Arts", No. Three,

TELEGRAM...

(Continued from Page 23)
amount asked for to be used for carrying on work promoting the liberation movement in the Baltic States and in the satellite States of Central Eastern Europe.

"I want this work to be directed by a Committee representing Americans of the various nationalities affected. I will work for this amendment before the appropriate Committees and in the Senate itself. In my judgment the administration has badly failed to carry out its promise of liberation which it made during the campaign of 1952. The American people should now take the initiative in this matter and press forward in a determined fashion."

PAUL H. DOUGLAS
U S Senator

edited by Fernando Puma, The Falcon's Wing Press, Indian Hills, Col. "7 Arts" is an avant garde publication and is anti-Communist.

The Jan.-Febr., 1956 issue of Latvju Zurnals 181 East 87th St., New York 28, N. Y., carries an article on Lithuanians in Hollywood, by Latvian reporter Anšlavs Eglitis. Eglitis writes about Lithuanian movie stars Jacques Sernas, Lawrence Harvey and Liza Montela (Montvilaitė). Article has photos of all.

Also, Paul Puzinas' canvas Refugee Madonna appears with paintings by other Latvian artists (1955 Latvian exhibit, New York). Puzinas, Lithuanian Days Art Editor, is also on exhibit at the Almus Gallery (Great Neck, L. I., N. Y.).

Frank Lubin, Los Angeles, Calif., Lithuanian basketball ace, played for Los Angeles at the Southwest Invitational Basketball Tournament in Las Vegas, Nev., Feb. 9-11. The Los Angeles cagers won over ten teams.

Art Historian Dr. Jurgis Baltrušaitis, son of the Lithuanian poet Jurgis Baltrušaitis, recently published a new book in Paris — "Le Moyen — Age Fantastique" (The Fascinating Middle Ages).

The "Preuves" Magazine published in Paris, in reviewing the book, had this to say: "Professor Jurgis Baltrušaitis is a recognized authority on Roman and Medieval Art. His last two books, apparently, will be more popular than the fundamental scholarly works which established his reputation and were intended only for the specialists and art experts. It is seldom that history opens to us a new view of the whole epoch, but this new publication of the Lithuanian scholar does this and that's why the book is so interesting. The author's great patience and erudition ennobles a fresh interpretation of the Medieval ages and Renaissance and presents the reader with a new view."

The Leshin Trio (Mr. Leshin, violin, Mrs. Leshin, piano, and A. Motekaitis, cello) won first place in a musical competition sponsored by the Coleman Chamber Music Audi-

THE ARTIST IS ALBERT T. BEINAR, 24, a private first class stationed at Fitzsimons Army Hospital. His portrait of Lieut. William T. Fitzsimons, a Catholic medical officer who was the first American officer killed in World War I, was dedicated by Mrs. Eisenhower during her residence at the hospital when the President was confined there following his heart attack.

Beinar took his formal art training at the school of the Boston Museum of Fine Arts. Presently he is living in Aurora, Colo. His wife is the former Mary E. Miller of Boston.

tions of Pasadena, California. Winners were heard publicly in the Pasadena Play House, Feb. 19, 1956. Motekaitis and fellow musicians will give performance over radio station KFAC this summer.

J. Jančys escapes prison camp.

On Jan. 26 ten years ago, the Swedish government forcibly repatriated 167 Baltic nationals to Russia. The 167 had sought asylum in that country.

On this anniversary the Swedish newspapers (Swedish foreign policy has changed since) called these ten years "the ten years of shame". The blame goes to Swedish Foreign Minister Uden, who despite the refugees' hunger strikes, despite petitions, tears, blood and suicide, delivered the interned people into communist hands.

Among the Lithuanian victims: Major Ambražūnas, Capt. Langys, Lieutenants: Jančys, Plevokas, Vossylus Lengvelis, Zenkevičius, and others.

According to a press release Lieutenant Jonas Jančys has escaped to West Germany and lives there now. After his deportation to Russia, Jančys was transferred constantly from one prison to another, then in 1950 was sentenced to 25 years at hard labor. However, somehow he was able to join the repatriating Germans and escaped prison.

Svetlana Beriosova, Lithuanian-born ballerina with the Sadler's Wells Ballet, appears on the cover of the March, 1956 issue of "Ballet Today".

JOHN C. AYRES-AJAUSKAS, M. D. Commissioner of the Dept. of Public Health, Springfield, Mass., was born in 1919 in Lawrence, Mass. He attended such institutions of higher learning as the University of Massachusetts, (B. S.), Boston University School of Medicine (M. P. H.). Besides serving in various professional capacities as a civilian, he served in World War II as a medical officer. Today he is Commissioner of Public Health, President of the Massachusetts Public Health Association and instructor since 1949 at Harvard University School of Public Health.

DR. JOHN AYRES-AJAUSKAS, Springfield, Mass., Amerikos sveikatos įstaigose pasižymėjęs lietuvis gydytojas.

MEETING OF LITH. PROFS. in Chicago last year.

Foto A. Gulbinskas

CHICAGOJE pernai metų pabaigoje buvo susirinkę profesorai aptarti savo profesinių reikalų. Jie visi yra buvę Kauno V. D. universiteto dėstytojai, bet šiuo metu dėl senyvo amžiaus ar dėl anglų kib. nemokejimo į amerikiečių aukšt. mokyklas nevisi begali patekti.

Foto K. Varnelis, jr.

SMŪTKELIS

*Šimtametis senis ant tėvelio dvaro
Drožia dievuliuką, kurs stebuklus daro.*

*Kai iš ūkio sūnų Sibiran išleido,
Tas kančias ir drožia Viešpačiui ant veido.*

*Drožia, skiedros krenta, dievuliukas žiūri,—
Dievdirbis skausmingą patį Dievą kuria.*

*Jis pats savo širdį, kančią kryžiavoja:
Dievui veria šoną ir subado kojas.*

*Ant galvos vainiką iš erškėčių pina,
Baltą medį drasko, drožia ir kankina.*

*Pasirėmęs ranka ant kaulėtų kelių
Su kančia ir siela gimsta pats smūtkelis.*

*Širdžiai nuraminti tiek skiedrų privelta:
Dievas atsistoja iš po senio kalto.*

*Dievdirbis nušvinta ir stebuklą mato:
Apie Kristaus veidą spindulėlių ratą.*

FAUSTAS KIRŠA

RELIGIOUS WOOD-CARVER

Kazimieras Varnelis, father of artist K. Varnelis, (see pp. 14-15) carves effigy of Christ "Rūpintojėlis".

Christ in the form of Rūpintojėlis can be seen in Lithuanian wayside crosses and shrines;

it is also widespread in folklore, poesy and art.

One of the better known poems dealing with the metaphysical aspects of Rūpintojėlis is Putinas' "Rūpintojėlis".

A more realistic treatment explaining the origin of the Christ-image is by

Faustas Kirša in the poem "Smūtkelis" reprinted on this page.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS

Chicago, Ill.

Sophie Barcus Radio Hours
Chicago - WGES - 1390 kilocycles
Mo. - Fri. 8:45 - 9:30 A. M.
Sat. - 8:30 - 9:30 A. M.
Mondays (Lietuviškos vakaruškos)
7:00 - 8:00 P. M.
Sophie Barcus, 7121 So. Rockwell,
Chicago 29, Ill. - Tel. 42413

AMSTERDAM, N. Y.

WCSS — 1490 kilc.
Lietuviška programa
Sėkmadieniais 7—8 val. vakaro
Programos vedėjas — Juozas Oišauskas.
Reikalų vedėjas ir pranešėjas — Leonardas Hartvigas.

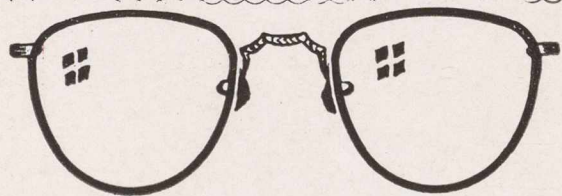
Miami, Florida

"Lietuvos Aidai" (The Echoes of Lithuania)
Veikia nuo 1955 spalio 15
WMIE, 10.000 Watts, 1140 k.c., kas šeštadienis. 4:30 pp
Vedėja Adolfina Siabaševičiūtė-Skudžinskienė, Miami, Fla.
Lietuviškos žinios, dainos, muzika, skelbimai.
Office: Congress Building Post O. Box 694
Miami, Fla. Phone 3-4882 Miami Beach, Fla

Washington, DC

VOICE OF AMERICA — AMERIKOS BALSAS
Pirmoji programa iš Washingtono
7 val. vak. Lietuvos laiku (16 val. Grinvičo l.) bangomis:
13, 16, 19, 25, 31, 41 ir 251 m.
Ji kart. 9 v. 45 m. vak. (18 v. 45 m. Gr. l.) 41 ir 49 m. b.
Antroji (pusvalandžio) programa iš Europos
Lietuvos l.: 9 v. v. (18 val. Gr. laiku) 19, 25, 31 ir 251 m.
Ji kart.: 12 v. 45 m. naktį (21 v. 45 m. Gr. l.) 41 m. b.
7 v. 15 m. rytą (4 v. 15 m. Gr. l.) 25, 31, 41 ir 49 m. b.
3 v. 30 m. popiet (12 v. 30 m. Gr. l.) 19, 25, 31, 41, 49 m.
Trečioji kasdieninė programa iš Washingtono
Lietuvoje girdima 12 val. naktį (21 val. Grinv. laiku)
19, 25, 31, 41, 49 ir 251 metro banga.
Ji kartojama: 5 val. 45 min. ryto (2 v. 45 m. Gr. l.)
25, 31, 41 ir 49 m. bangomis
3 v. popiet (12 v. Gr. l.) 16, 19, 25 metr. bangomis ir
5 val. popiet (14 v. Gr. l.) 13, 16, 19 ir 25 m. bangomis.

LIETUVIŲ DIENAS
CHICAGOJE UŽSISAKYKITE PAS
BALYS BRAZDŽIONIS
4040 So. Francisco Ave. • Tel. LA. 3-7685
Taisau visų modelių radijo, televizijos ir
elektros aparatus.

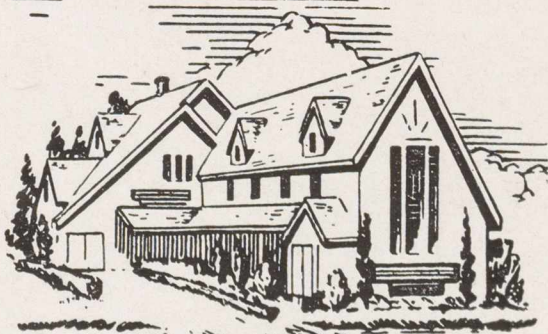

EYES EXAMINED GLASSES FITTED

DR. MICHAEL HOLLINGER

Optometrist

329 W. FIFTH STREET, LOS ANGELES, CAL.
Phone MUtual 1056

Pirma Lietuvių Įstaiga Los Angeles
COWLEY & CASPER
Laidotuvių Namai
935 W. Washington Blvd. Los Angeles
Richmond 9-1061 Richmond 9-1062

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas
Rochester, N. Y. - WHEC - 1460 kilocycles
Programa transliuojama kiekvieną sekmadienį
9:30 iki 10:00

Pirm. pavad. Petras Armonas, 75 Clairmount St.
Sėkr. Vytautas Žmuidzinas, 213 Berlin St.
Kasin. Pranas Puidokas, 38 St. Jacob St.
Va.d. narys Ramunė Vilūnaitė, 215 Baird St.
Programos vedėjai: D. Podelytė, R. Vilūnaitė, P. Armonas, A. Cieminis, St. Ilgūnas, Br. Krokys, H. Žemelis, V. Žmuidzinas.

Baltimore, Md.

Lietuvių Melodijos Valandėlė
Baltimore, Md. - WBMD - 750 kilocycles
Sėkmadieniais 12:30 - 1:00 vidurdienį
Šios programos vedėjai: Albertas Juškevičius, 4515
Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 809 Scott St., Baltimore 30, Md.
Phone SARatoga 7-7963.

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS
Naujosios Anglijos lietuvių kultūrinė radijo programa
Boston 15, Mass - WBMS - 1090 kilocycles
Sėkmadieniais 12:30 iki 1:00 val. pietų metu
Vedėjas - P. Viščinis
31 Bunker Ave., Brockton 4, Mass.
Tel. Brockton 8-1159-R

Lietuvių Radio Korp. Programa
Boston, Mass. - WBMS - 1090 kilocycles
Sėkmadieniais 12:00 iki 12:30 val. per pietus
Muzika, dainos ir Magdūtės pasaka
Direktorius S. Minkus
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel. SO. 80489

Brooklyn, N. Y.

Lithuanian Radio Program
Brooklyn, N. Y. - WWRL - 5000 kilocycles
Programos pradžia kiekvieną
šeštadienį (Saturday) 1 val. 30 min. po pietų
Joseph Ginkus, Director
495 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. - Tel. EV. 4-9293

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Klubas
gimtojo žodžio ir lietuviškosios muzikos
programą transliuoja kiekvieną penktadienį
7:30 iki 8:15 per WDOK, banga 1260
Klubo pirmininkas Juozas Stempušis 1203 E. 74th St.,
Cleveland 3, Ohio.
Programos vedėjas Balys Auginas, 1359 E. 94th St.,
telef. CE 1-5904

Detroit, Mich.

"Baltic Melodies"
Detroit - WJLB - 1400 kilocycles
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.
Director Helen Rauby
16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.
Telephone UNiversity 1-1072

"Lithuanian Melodies"
Ann Arbor - WPAG - 1050 kilocycles
Sundays 1:00 - 1:30 P.M.
Director Ralph Valatka
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone BRoadway 32224

Toronto, Ont., Canada

Tėvynės Prisiminimai
CHUM - 1050 banga - Toronto, Ont., Canada
Šeštadieniais nuo 3 val. iki 4:15 po pietų
Programos vedėjas J. R. Simanavičius, 77 Salem Ave.,
Toronto, Ont., Telefonas OL - 1274

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS 1722 WESTERN AVE.
Phone HO. 9-4600 HOLLYWOOD 27, CAL.

Los Angeles, Calif.

Lithuanian Melody Hour
KOWL - 1580 kilocycles - Santa Monica, Calif.
Saturdays - 10:00 - 10:30 A. M.
Direktorius Bruno Gediminas, 1827 1/2 N. Western Ave.,
Los Angeles 27, Calif. Phone HO. 9-4150
Reikalų vedėjas - George Rudeis, 5027 Zelzak St.,
Encino, Calif.
Programos vedėjas - Bronius Dūda, 1315 McCollum St.,
Los Angeles 26, Calif.; Phone DU. 2-1595

New York - New Jersey

"Lietuvos Atsiminimų" Radijo Valanda
girdima kiekviena šeštadienį, 4:30 - 5:30 val. popiet
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kil., ir 97.9 meg. (FM)
Direktorius - Jokūbas J. Stukas
1264 White St., Hillside, N. J.
Tel. WAverly 6-3325

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
Bendruomenės Balsas
Philadelphia, Pa. - WDAS - 1400 kilocycles
Programa sekmadieniais nuo 3 val. 30 min. po pietų
iki 4 val.
Duoda kultūrinės bei politinės apžvalgas, žinias,
muziką, skelbimus.
Visais reikalais rašyti:
Mr. B. Raugas, 517 Greenwich St., HO. 74178
Pusvalandžius redaguoja: J. Janulaitis, K. Kazlauskas,
A. Klimas, V. Muraškauskas, B. Raugas, J. Skladaitis
ir A. Šileika.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles
Sėkmadieniais nuo 12:30 iki 1:00 po pietų
Programos vedėjai - Povilas ir Gertruda Dargiai
Visais reikalais kreiptis: 110 The Boulevard,
Pittsburgh 10, Penn. Tel. Plantation 1-1537
Lithuanian Catholic Hour
Pittsburgh Pa., - WLOA - 1550 kilocycles
Sundays - 1:30 - 2:00 P. M.
Produced by Knights of Lithuania
Pittsburgh District
WLOA, Braddock, Pa.

Young Lithuanians of Pittsburgh Radio Program
Pittsburgh, Pa. — WHOD - 860 kilocycles
Sėkmadieniais nuo 4:30 iki 5:00 P. M.
Direktorius J. Žilinskas, 2200 Sarah St., Pittsburgh
3, Pa.
Dir. pav. K. Pukas, 1503 Electric Ave., East Pitts-
burgh, Pa.
Programos vedėjas Pranas Saldukas, 5523 Howe Street
(Shadyside), Pittsburgh, Pa.

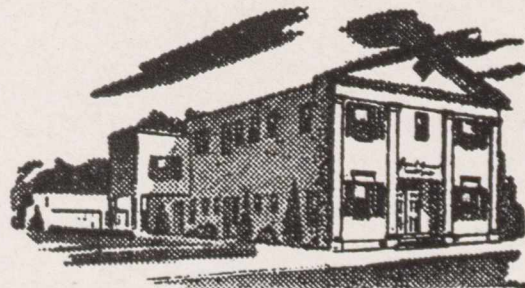
"YOUR FAVORITE LITHUANIAN AND AMERICAN MELODY HOUR"

Pittsburgh, Pa. - WHOD - 860 kilocycles
Šeštadieniais nuo 6:00 iki 6:30 P. M.
Produced by: Pranas Saldukas, Jurgis Žilinskas, and
Kostas Pukas.

Waterbury, Conn.

"Lithuanian Memories"
Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles
Saturdays - 6:35 to 7:30 P. M.
Director Dr. M. J. Colney
148 Grand St., Waterbury 5, Conn.

Lietuviams patarnauja jau 25 metus

**JONES & HAMROCK
MORTUARY**
731 W. WASHINGTON BLVD. LOS ANGELES 18

NEW TELEPHONE NUMBER
Richmond 9-6091

LITHUANIAN SPINNER - VERPEJA